

LIJST VAN BIJLAGEN

	Blz.
1. Bevolking sinds 1910	28
2. Geboorten- en vestigingsoverschotten	29
3. Mannelijke beroepsbevolking	30
4. Mannelijke beroepsbevolking naar bedrijfstak	31
5. Mannelijke agrarische beroepsbevolking	32
6. Woonforenzen	33
7. Werkforenzen	34
8. Woonforenzen naar reistijd	35
9. Woonforenzen naar vervoermiddel	36
10. Geregistreerde telplichtigen, 1959 en 1964	37
11. Geregistreerde telplichtigen naar grootteklasse	38
12. Geregistreerden naar beroepsgroep, gebied en grootteklasse	39
13. Nevenberoepen van de B- en hoofdberoepen van de C-geregistreerden	40
14. D-geregistreerden	41
15. Speciale bedrijven	42
16. Bedrijven ≥ 1 ha en de cultuurgrond, 1910-1959	43
17. Geregistreerden in 1959 en 1964	44
18. Wijzigingen in het aantal geregistreerden, 1959-1964	45
19. Verdwenen geregistreerden, 1959-1964	46
20. Nieuw geregistreerden, 1959-1964	47
21. Overdrachten in de periode 1959-1964	48
22. Omvang van het grondverkeer, 1963-1964	49
23. Verkaveling	50
24. Eigendom en pacht	51
25. Gepachte grond	52
26. Utiliteitsvoorzieningen	53
27. Bedrijfsgebouwen	54
28. Veevastelling en bedrijfsvoering	55
29. Varkensstallen en kippenhokken	56
30. Landbouwbedrijven naar bedrijfstypen, 1959 en 1964	57
31. Grondgebruik	58
32. Ontwikkeling van het grondgebruik, 1910-1960	59
33. Bouwlandgebruik	60
34. Grasland	61
35. Tuinbouwgewassen	62
36. Rundveehouderij	63
37a. Melkkoeien, 1959	64
37b. Melkkoeien, 1964	65
38. Melkproduktie	66
39. Mestvarkens	67
40. Fokzeugen	68
41. Leghennen	69
42. Melkmachines	70
43. Trekkraft	71
44. Arbeidskrachten	72
45. Bedrijfsuitkomsten	73
46. Leeftijd van de bedrijfshoofden	74
47. Landbouwonderwijs	75
48. Bedrijfsopvolging	76
49. Raming van het aantal personen, dat in beginsel in aanmerking zou kunnen komen voor beëindiging van het land- of tuinbouwbedrijf via het O.- en S.-fonds.	77

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
LIJST VAN BIJLAGEN	4
WOORD VOORAF	5
INLEIDING	7
HOOFDSTUK I ALGEMEEN SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN	8
§ 1. Bevolking	8
§ 2. Beroepsbevolking	9
§ 3. Forensisme	11
HOOFDSTUK II ASPECTEN VAN DE AGRARISCH-ECONOMISCHE STRUCTUUR	12
§ 1. Hoofd- en nevenberoepen van de geregistreerden	12
§ 2. Bedrijfsgroottestructuur	13
§ 3. Wijzigingen in het aantal geregistreerden 1959-1964	17
§ 4. Verkaveling	18
§ 5. Eigendom en pacht	18
§ 6. Utiliteitsvoorzieningen	19
§ 7. Bedrijfsgebouwen	19
HOOFDSTUK III DE LANDBOUWBEDRIJVEN	20
§ 1. Bedrijfstype en grondgebruik	20
§ 2. Bouwland- en graslandgebruik	21
§ 3. Tuinbouw	22
§ 4. Rundveehouderij	22
§ 5. Varkens en kippen	23
§ 6. Mechanisatie en arbeid	23
§ 7. Bedrijfsuitkomsten	24
HOOFDSTUK IV ENKELE AGRARISCH-SOCIALE ASPECTEN	25
§ 1. Bedrijfshoofden	25
§ 2. Bedrijfsopvolging	25

WOORD VOORAF

De Cultuurtechnische Dienst verzocht in april 1964 het Landbouw-Economisch Instituut een sociaal-economische schets te maken van de ruilverkaveling-in-voorbereiding "Houtse Polders". Deze schets is een uitwerking van en een toelichting op de bestaande statistische documentatie over het betrokken gebied. Van de in deze schets vermelde gegevens maakt de Cultuurtechnische Dienst gebruik bij de voorbereidingswerkzaamheden voor de ruilverkaveling en de samenstelling van het rapport ex art. 34 van de Ruilverkavelingswet.

Het blok omvat bijna de gehele gemeente Terheijden, een deel van de gemeente Oosterhout en kleine delen van de gemeenten Made c.a. en Prinsenbeek. De oppervlakte bedraagt bijna 3900 ha.

Dit verslag is opgemaakt door de afdeling Streekonderzoek.

DE DIRECTEUR,

's-Gravenhage, maart 1965

(Prof. dr. A. Kraal)

65/60g

H O U T S E P O L D E R S

Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied
ten noorden van Breda

L 7
122
A

VERSLAGEN
No. 122

Maart 1965

INLEIDING

De momenteel in voorbereiding zijnde ruilverkaveling "Houtse polders" is gelegen ten noorden van Breda en omvat gedeelten van de gemeenten Terheijden en Oosterhout en voorts een zeer klein deel van de gemeente Made. De westelijke helft van het blok behoort tot het landbouwgebied de "Noordwesthoek", de oostelijke helft - uitgezonderd het Madense gedeelte - tot de "noordwestelijke zandgronden". De grens tussen de gemeenten Terheijden en Oosterhout vormt de scheiding tussen beide helften.

Op nevenstaande kaart 1) zijn de grenzen van het ruilverkavelingsblok aangegeven alsmede de onderverdeling in een vijftal deelgebieden, welke in overleg met de Cultuurtechnische Dienst is vastgesteld. Deze deelgebieden zijn:

1. Stuivezand
2. Den Hout
3. Wagenberg
4. Terheijden
5. Schuivenoord.

Bij de samenstelling van deze sociaal-economische schets is gebruik gemaakt van de individuele bedrijfsgegevens (landbouwtellingen van mei 1959 en 1964 van het C.B.S.) van alle geregistreerde telplichtigen, voor zover woonachtig binnen de grenzen van het ruilverkavelingsblok. Dank zij de bereidwillige medewerking van enkele plaatselijke deskundigen konden enige nadere inlichtingen worden verkregen omtrent de beroepen van de geregistreerden en de opvolgingssituatie.

De meer algemene gegevens zijn ontleend aan de Volks- en beroepstelling 1947, de Woningtelling 1956 en de Algemene volkstelling 1960. Deze gegevens zijn uitsluitend per gemeente beschikbaar, waardoor een onderverdeling naar gebieden niet mogelijk is.

1) Opgenomen met toestemming van de Topografische Dienst. Reproductie van het kaartfragment is verboden.

HOOFDSTUK I

ALGEMEEN SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN

In dit hoofdstuk zal een beknopt overzicht worden gegeven van de sociaal-economische structuur van de gemeenten, waarin het ruilverkavelingsgebied is gelegen. Hierbij zal alleen aandacht geschonken worden aan Oosterhout en Terheijden. De gemeente Made blijft buiten beschouwing, omdat slechts een zeer gering deel van haar bevolking woonachtig is in het blok.

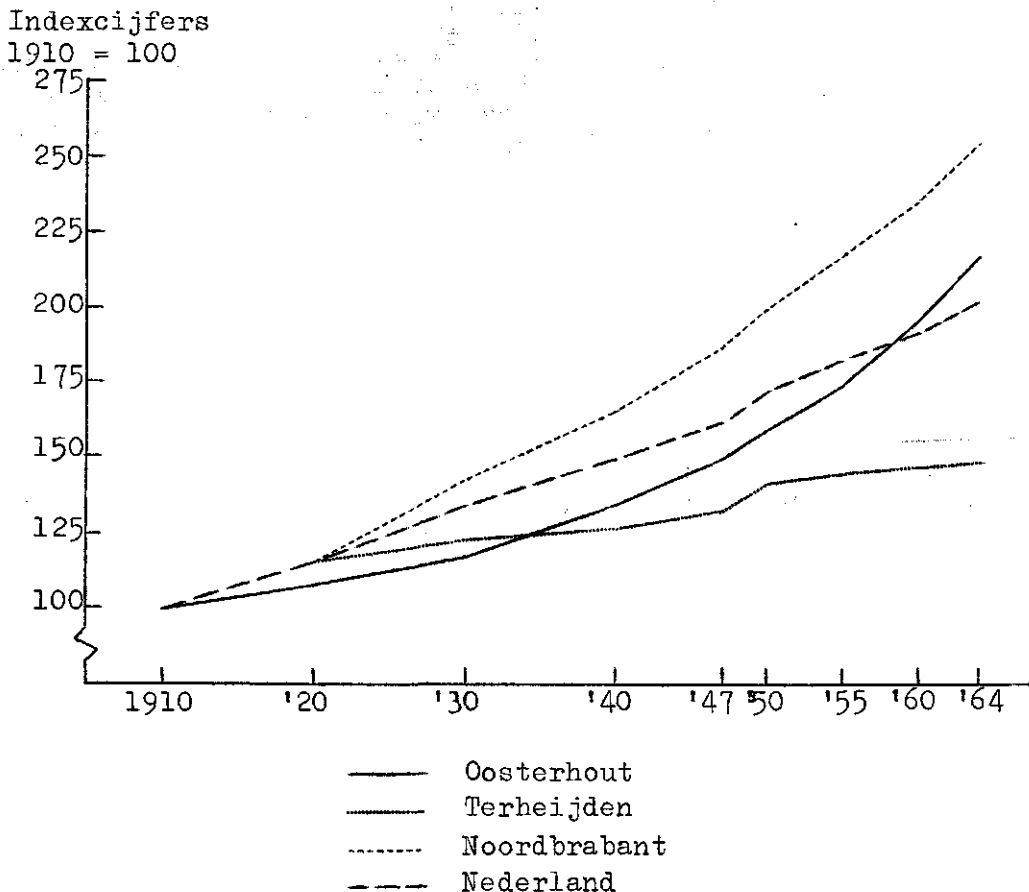
§ 1. B e v o l k i n g (b i j l a g e n 1 e n 2)

Van 1910 tot 1964 is de bevolking van Nederland verdubbeld; de bevolking van Noordbrabant is zelfs belangrijk meer dan verdubbeld. In dezelfde periode steeg het aantal inwoners van Oosterhout met 117%. De bevolkingsgroei van deze gemeente houdt daarmee het midden tussen die van de provincie en van het land.

Terheijden vertoont een geheel ander beeld. In de jaren van 1910 tot 1964 nam het aantal inwoners van deze gemeente naar verhouding zeer weinig toe (49%).

Grafiek 1

DE BEVOLKING SINDS 1910

De groei van de Oosterhoutse bevolking is veroorzaakt door een vrij hoog geboortenoverschot (geboorten minus sterften). Tot omstreeks 1955 stond daar echter steeds een belangrijk vertrekoverschot (vertrek minus vestiging) tegenover. Voor de periode na 1955 is er een vestigingsoverschot te constateren.

Hoewel ook Terheijden in de afgelopen jaren belangrijke geboortenoverschotten heeft gekend, is de bevolking in deze gemeente aanzienlijk minder toegenomen dan die in Oosterhout. Dit is een gevolg van het feit, dat er vrijwel voortdurend meer personen uit Terheijden vertrokken dan er kwamen wonen.

§ 2. B e r o e p s b e v o l k i n g (b i j l a g e n 3 t/m 5)

In de periode 1947-1960 steeg de bevolking in Oosterhout en Terheijden met resp. 29% en 11%. Het aantal mannelijke beroepspersonen nam echter slechts toe met resp. 25% en 0,1%. Het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking is dus aanzienlijk gedaald. Wat hiervan de achtergronden zijn is niet zonder meer duidelijk. Zeer waarschijnlijk spelen hier verschillende factoren een rol. In dit verband is te denken aan de grotere belangstelling voor het voortgezet onderwijs en de geboorten- en vertrekoverschotten.

De verandering in de aantalsverhouding tussen de mannelijke beroepsbevolking en de totale bevolking is gepaard gegaan met een veroudering van deze beroepsbevolking. Tabel 1 geeft hiervan een indruk.

Tabel 1

DE LEEFTIJDOPBOUW VAN DE MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING, 1947 EN 1960

Gemeente	Jaar	Mannelijke beroeps- bevolking	Percentage in de leeftijdsklasse van _____ jaar					
			< 20	20-24	25-39	40-49	50-64	≥ 65
Oosterhout	1947	5738	16	15	34	16	15	4
	1960	7191	13	13	37	17	18	2
Terheijden	1947	1462	16	14	35	15	16	4
	1960	1463	13	13	33	19	20	2

Bron: C.B.S.

Ook in de beroepenstructuur hebben verschuivingen plaatsgehad. In beide gemeenten daalde het percentage agrariërs aanzienlijk. Het aandeel van de werkenden in de nijverheid en de "overige" bedrijfsklassen nam toe.

Tabel 2

DE MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING, 1947 EN 1960.

Gemeente	Jaar	Mannelijke beroeps- bevolking	Percentage werkzaam in			
			land- bouw 1)	nijver- heid	handel en verkeer	overige 2)
Oosterhout	1947	5738	18	62	13	7
	1960	7191	10	66	12	12
Terheijden	1947	1462	35	49	10	6
	1960	1463	22	59	10	9

1) Inclusief bosbouw en ontginning.

2) Inclusief dienstplichtigen in 1960.

Bron: C.B.S.

De vermindering van het aantal agrarische beroepspersonen is vooral een gevolg van de sterke daling van de aantallen meewerkende zoons en landarbeiders.

Tabel 3

DE MANNELIJKE AGRARISCHE BEROEPSBEVOLKING, 1947-1960

Gemeente	Categorie	Aantal personen in 1)		Index (1947= 100)
		1947	1960	
Oosterhout	zelfstandigen	462	434	94
	meewerkende			
	zoons	297	196	70
	arbeiders	268	107	40
Terheijden	zelfstandigen	186	207	111
	meewerkende			
	zoons	172	64	37
	arbeiders	135	54	40

1) Exclusief de tijdelijk niet-werkenden.

Bron: C.B.S.

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, hebben vele boerenzoons en arbeiders de landbouw verlaten. Dit geldt in het bijzonder voor Terheijden. Opmerkelijk is dat het aantal zelfstandigen in deze gemeente met 11% is toegenomen. Vrijwel overal elders is het aantal bedrijfshoofden gedaald.

§ 3. Forensisme (bijlagen 3, 6 t/m 9)

In de vorige paragraaf bleek dat in de periode 1947-1960 het totale aantal mannelijke beroepspersonen in de gemeente Oosterhout is toegenomen. In Terheijden bleef dit aantal vrijwel gelijk. Bovendien is in beide gemeenten de mannelijke agrarische beroepsbevolking belangrijk gedaald.

Deze ontwikkelingen hebben tot gevolg gehad, dat het aantal mannen, werkzaam buiten de landbouw, sterk is gestegen. In Oosterhout bedroeg deze stijging 38% en in Terheijden 20%. De ontwikkeling van de niet-agrarische werkgelegenheid heeft hiermee geen gelijke tred gehouden, zoals blijkt uit de aanzienlijke toeneming van het aantal uitgaande pendelaars en de daling van het aantal inkomende pendelaars.

Tabel 4

HET FORENSISME (MANNEN), 1947 EN 1960

Gemeente	Categorie	Jaar	
		1947	1960
Oosterhout	inkomende pendel 1)		
	(werkforenzen)	1253	1126
	uitgaande pendel 1)		
	(woonforenzen)	1086	1815
Terheijden	inkomende pendel 1)		
	(werkforenzen)	335	199
	uitgaande pendel 1)		
	(woonforenzen)	371	480

1) Dagelijks heen en weer reizend.

Bron: C.B.S.

Bijna de helft van de uitgaande pendelaars (woonforenzen) werkt in omliggende gemeenten, met name Breda, Gilze en Reijenen Dongen. Voorts pendelt een niet onbelangrijk aantal dagelijks naar Rotterdam en omgeving. Het merendeel van de woonforenzen is werkzaam in de industrie.

De werkforenzen (inkomende pendel) zijn vooral afkomstig uit Breda en verder uit Dongen, Geertruidenberg, Made en Drimmelen en Raamsdonk. Ook zij werken hoofdzakelijk in de industrie.

HOOFDSTUK II

ASPECTEN VAN DE AGRARISCH-ECONOMISCHE STRUCTUUR

§ 1. Hoofd- en nevenberoepen van de geregistreerden (bijlagen 10 t/m 15)

Ten tijde van de landbouwtelling 1964 woonden er in het ruilverkavelingsgebied "Houtse Polders" 372 geregistreerde telplichtigen ¹⁾. Niet al deze geregistreerden kunnen echter als boer of tuinder worden beschouwd. Een aantal van hen oefende nl. de landbouw uit als nevenberoep of als vrijetijdsbesteding.

Met behulp van plaatselijke deskundigen werden de geregistreerden ingedeeld in beroepsgroepen, waarbij de tijd besteed aan het agrarische bedrijf als maatstaf gold. De volgende beroepsgroepen werden onderscheiden:

- A. uitsluitend landbouwers;
- B. landbouwers met een nevenberoep (minder dan de helft van de arbeidstijd wordt besteed aan het nevenberoep);
- C. niet-agrariërs met grondgebruik of veehouderij (minder dan de helft van de arbeidstijd wordt besteed aan de zelfstandige uitoefening van de landbouw);
- D. rustende boeren en niet-agrariërs, voor zover zij grond in gebruik hebben of vee houden.

Voorts zijn enkele geregistreerden ondergebracht in een groep "speciale bedrijven". Het betreft hier geregistreerden, wier bedrijven qua opzet en bedrijfsvoering sterk afwijken van de andere bedrijven in het gebied (zoals b.v. gespecialiseerde tuinbouwbedrijven).

Tabel 5 geeft een overzicht van het aantal geregistreerden naar beroep en bedrijfsgrootte.

Tabel 5

DE GEREgistREERDEN NAAR BEROEP EN BEDRIJFSGROOTTE, 1964

Bedrijfsgrootte	Aantal geregistreerden					
	to-taal	in de beroepsgroepen				
		A	B	C	D	spec. bedr.
Zonder cultuurgrond	31	-	-	26	3	2
< 1 ha	38	-	-	21	14	3
1 - 5 ha	57	6	3	17	16	15
5 - 10 ha	59	41	8	3	4	3
10 - 15 ha	89	81	7	1	-	-
15 - 20 ha	53	50	2	-	-	1
20 - 25 ha	26	25	-	-	-	1
≥ 25 ha	19	18	1	-	-	-
Alle geregistreerden	372	221	21	68	37	25

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren 1964.

1) Telplichtig zijn degenen, die in de land- en tuinbouw geheel of gedeeltelijk hun bestaan vinden en tevens:

- ten minste 1 ha cultuurgrond in gebruik hebben,
- dan wel een tuinbouwbedrijf uitoefenen (ongeacht de grootte),
- dan wel ten minste 1 rund, 1 fokvarken, 3 mestvarkens, 3 schapen of ten minste 51 kippen of eenden houden.

Van alle geregistreerden heeft 8% geen en 10% minder dan 1 ha cultuurgrond in gebruik. 28% behoort tot de beroepsgroepen C en D. De overige geregistreerden, nl. 72%, hebben een agrarisch hoofdberoep (A, B en speciale bedrijven). Tussen de deelgebieden onderling bestaan ergens opmerkelijk grote verschillen in dit opzicht. Weliswaar is in Terheijden het percentage A- en B-geregistreerden geringer dan in de overige gebieden, maar daar staat tegenover dat het percentage speciale bedrijven aanzienlijk hoger ligt.

Tabel 6

DE GEREgistREERDEN NAAR BEROEP EN DEELGEBIED, 1964

Gebied	Totaal-aantal telplich- tigen	Waarvan (in %): in de beroepsgroepen		
		A+B	C+D	spec. bedr.
Stuivezand	36	66	30	2
Den Hout	134	72	26	2
Wagenberg	126	62	29	9
Terheijden	56	54	31	15
Schuivenoord	20	70	25	5
Totaal	372	65	28	7

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren 1964.

Aangezien bij de B-grondgebruikers het eigen bedrijf de meeste arbeidstijd vergt en vrijwel steeds de hoofdbron van het inkomen vormt, zullen zij in het vervolg te zamen met de zuivere landbouwers (A-groep) als één groep worden beschouwd.

Het nevenberoep van de B-grondgebruikers is vaak nauw verwant met de landbouw. De C-telplichtigen zijn voor een belangrijk deel in loondienst werkzaam, vooral in de industrie. Een aantal van hen heeft een verzorgend beroep (winkelier e.d.). De meeste D-telplichtigen tenslotte waren vroeger landbouwer.

§ 2. Bedrijfs-grootte-structuur (bijlagen 10, 12 en 16)

In deze paragraaf zal eerst een overzicht worden gegeven van de ontwikkeling van de bedrijfs-grootte-structuur in de periode 1910-1959. Vervolgens zal worden ingegaan op de verschuivingen, die zich in de jaren 1959-1964 hebben voorgedaan. De huidige situatie met betrekking tot de bedrijfs-grootte-structuur zal tenslotte in het laatste onderdeel van deze paragraaf aan de orde gesteld worden.

a. De bedrijfs-grootte-structuur 1910-1959

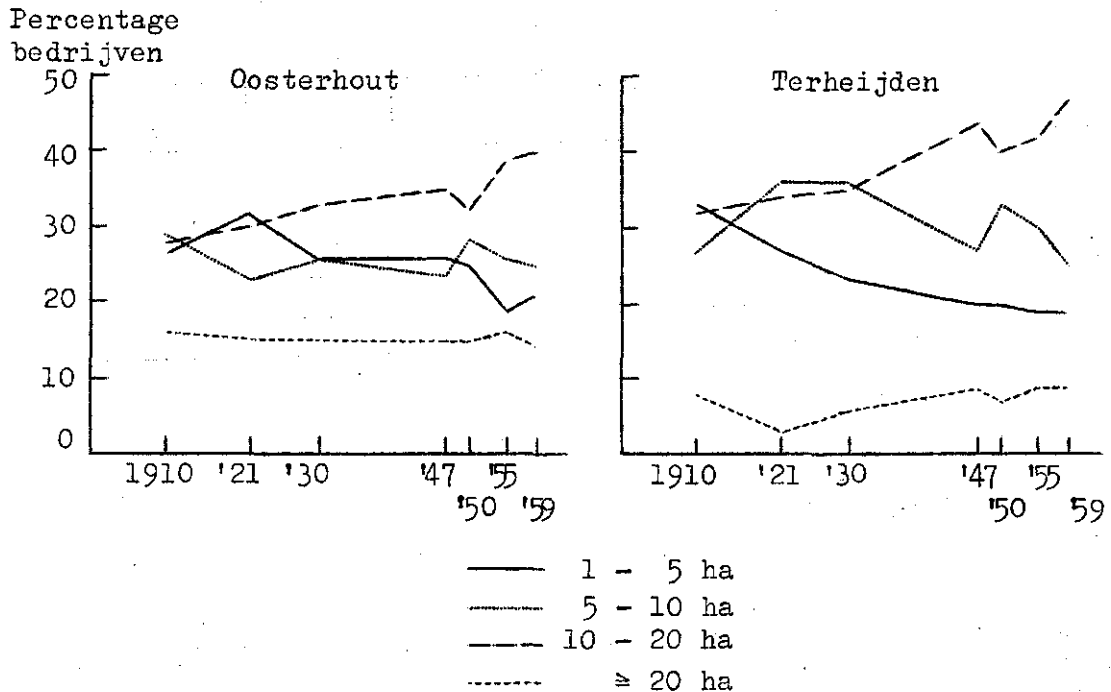
Voor het ruilverkavelingsgebied zijn geen afzonderlijke gegevens aanwezig over de ontwikkeling van de bedrijfs-grootte-structuur in het tijdvak

1910-1959. Daarom zal gebruik gemaakt worden van cijfers, die op de gemeenten als geheel betrekking hebben.

Grafiek 2 geeft een beeld van het verloop van de bedrijfsgroottestructuur tussen 1910 en 1959.

Grafiek 2

DE ONTWIKKELING VAN DE BEDRIJFSGROOTTESTRUCTUUR
1910 - 1959

In de loop der jaren is de gemiddelde bedrijfsgrootte in de gemeente Oosterhout slechts weinig veranderd (+ 0,4 ha). In Terheijden daarentegen steeg de gemiddelde grootte der bedrijven met 2,4 ha.

De geringe stijging in Oosterhout is een gevolg van de omstandigheid, dat zowel het aantal bedrijven als de oppervlakte cultuurgrond toenam. In Terheijden echter bleef het aantal bedrijven vrijwel ongewijzigd, terwijl de oppervlakte cultuurgrond niet onaanzienlijk werd uitgebreid.

Tabel 7

DE ONTWIKKELING VAN HET AANTAL BEDRIJVEN ≥ 1 HA, DE OPPERVLAKTE CULTUUR-GROND EN DE GEMIDDELDE BEDRIJFSGROOTTE (INDEXCIJFERS; 1910=100), 1910-1959

Jaar	Oosterhout			Terheijden		
	aantal bedrij- ven	oppervlakte cultuur- grond	gemidd. bedrijfs- grootte	aantal bedrij- ven	oppervlakte cultuur- grond	gemidd. bedrijfs- grootte
1910	100	100	100	100	100	100
1921	111	109	98	95	92	98
1930	113	110	98	92	96	106
1947	116	122	103	101	125	125
1950	117	117	100	99	118	120
1955	113	121	107	99	123	125
1959	117	122	103	99	125	127

Bron: C.B.S.

b. De bedrijfsgroottestructuur, 1959-1964

Na deze beschouwing over de ontwikkeling van de bedrijfsgroottestructuur in de afgelopen halve eeuw zal nu nader worden ingegaan op de veranderingen, welke sinds 1959 zijn opgetreden in aantal en grootte van de bedrijven. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van cijfers, die betrekking hebben op het ruilverkavelingsgebied als zodanig.

In tabel 8 worden de aantallen landbouwbedrijven per grootteklasse in 1959 en 1964 met elkaar vergeleken.

Tabel 8

DE ONTWIKKELING VAN HET AANTAL LANDBOUWBEDRIJVEN ≥ 1 HA, 1959-1964

Bedrijfsgrootte	Aantal landbouwbedrijven ≥ 1 ha (A + B)		Index (1959=100)
	1959	1964	
1 - 5 ha	12	9	75
5 - 10 ha	72	49	68
10 - 15 ha	87	88	101
15 - 20 ha	50	52	104
20 - 25 ha	25	25	100
≥ 25 ha	16	19	119
Totaal	262	242	92

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren.

Het aantal landbouwbedrijven ≥ 1 ha verminderde met 8%. Vooral de bedrijven beneden 10 ha zijn sterk in aantal teruggelopen. Daar staat tegenover dat het aantal bedrijven met meer dan 10 ha is toegenomen.

c. De bedrijfsgroottestructuur 1964

Tabel 9 geeft een beeld van de bedrijfsgroottestructuur in 1964.

Tabel 9

DE BEDRIJFSGROOTTESTRUCTUUR (A- EN B-BEDRIJVEN ≥ 1 HA), 1964

Gebied	Percentage bedrijven in de grootteklasse				
	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15-20 ha	≥ 20 ha
Stuivezand	4	25	46	17	8
Den Hout	5	15	33	26	21
Wagenberg	1	27	37	19	16
Terheijden	6	17	43	17	17
Schuivenoord	-	21	21	21	37
Totaal	4	20	36	22	18

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren 1964.

In 1964 was 60% van de landbouwbedrijven kleiner dan 15 ha en 18% 20 ha of groter. In Stuivezand komen relatief de meeste kleinere bedrijven voor (75% kleiner dan 15 ha). In de andere gebieden zijn meer grotere bedrijven. In Schuivenoord heeft zelfs meer dan één derdedeel 20 ha of meer cultuurgrond in gebruik.

De gemiddelde bedrijfsgrootte welke voor het gehele blok 14,61 ha bedraagt is dan ook het hoogst in Schuivenoord. In Stuivezand zijn de bedrijven gemiddeld het kleinst.

Het aantal bedrijven van 1-10 ha per 1000 ha cultuurgrond is een samenvattend kengetal voor de bedrijfsgroottestructuur. In Schuivenoord en Den Hout is dit getal lager dan het al vrij lage cijfer 16 voor het ruilverkavelingsgebied als geheel.

Tabel 10

DE GEMIDDELDE BEDRIJFSGROOTTE EN HET AANTAL BEDRIJVEN VAN 1-10 HA PER 1000 HA CULTUURGROND, 1964

Categorie	Gebied	Aantal bedrijven ≥ 1 ha	Oppervlakte cultuurgrond ≥ 1 ha (in ha)	Gemidd. bedrijfs-grootte (in ha)	Aantal bedrijven van 1-10 ha per 1000 ha cultuurgrond
A + B	Stuivezand	24	293	12,21	24
	Den Hout	96	1484	15,46	13
	Wagenberg	78	1122	14,39	20
	Terheijden	30	412	13,73	17
	Schuivenoord	14	225	16,07	13
	Totaal	242	3536	14,61	16
C		21	64	30,48	
D		20	74	37,00	
Spec. bedrijven		20	93	46,50	

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren 1964.

14% van de grondgebruikers met 1 of meer ha cultuurgrond behoort tot de C- en D-groep. Zij hebben echter slechts 4% van de cultuurgrond in gebruik. De speciale bedrijven tenslotte, die 7% uitmaken van de bedrijven ≥ 1 ha, nemen bijna 3% van de cultuurgrond in beslag.

§ 3. Wijzigingen in het aantal geregistreerden 1959 - 1964 (bijlagen 17 t/m 22)

In deze paragraaf zal worden geschetst welke veranderingen zich tussen 1959 en 1964 hebben voorgedaan in de beroepsstructuur in het ruilverkavelingsgebied. Deze veranderingen omvatten niet alleen wijzigingen in het totale aantal geregistreerden, maar ook verschuivingen tussen de beroepsgroepen, overdrachten, ontbindingen en stichtingen van bedrijven.

Tabel 11 geeft de ontwikkeling van het aantal geregistreerden in de verschillende beroepsgroepen weer.

Tabel 11

HET AANTAL GEREgistREERDEN PER BEROEPsgROEP, 1959-1964

Categorie	Aantal geregistreerden		Index (1959 = 100)
	1959	1964	
A en B (landbouwers)	262	242	92
C	91	68	75
D	28	37	132
Speciale bedrijven	18	25	139
Alle telplichtigen	399	372	93

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren.

Het totaalaantal geregistreerden verminderde met 7%. In de A- en B-groep (landbouwers) had een gelijksoortige ontwikkeling plaats; hier trad een daling op van 8%. Zeer sterk is de afneming bij de C-grondgebruikers (25%). De D-telplichtigen en de groep van de speciale bedrijven namen in aantal toe (resp. met 32% en met 39%).

De vermindering van het aantal landbouwbedrijven is voor het merendeel veroorzaakt door de overgang van bedrijfshoofden naar een andere beroepsgroep, veranderingen van hoofdberoep dus. Vooral de overgang naar de beroepsgroepen C en D is in dit verband van belang. Deze groepen fungeren als tussenstation in het proces van geleidelijke "afbraak" van de landbouwbedrijven. Rechtstreeks - d.w.z. zonder voorafgaande overgang naar een andere beroepsgroep - werden er nl. slechts 8 landbouwbedrijven opgeheven. Het aantal nieuw ontstane landbouwbedrijven bedroeg 3. In de groepen C en D echter is het verschil tussen het aantal telplichtigen, dat sinds 1959 uit de registratie verdween en het aantal, dat erin werd opgenomen, veel groter.

De drie nieuw-geregistreerde A-bedrijven ontstonden door afsplitsing van het bedrijf van ouders of familieleden. In de andere beroepsgroepen

betrof het vooral bedrijven, die geregistreerd werden voor het houden van vee of afsplitsingen van overgedane bedrijven. Het merendeel van de nieuw-geregistreerden had geen of minder dan 1 ha cultuurgrond in gebruik.

De belangrijkste reden van het verdwijnen van de bedrijven was meestal administratieve opheffing (niet meer telplichtig). Daarnaast speelden ook ouderdom, overlijden en verhuizing een rol. Ook hier betrof het vooral geregistreerden die geen of minder dan 1 ha cultuurgrond in gebruik hadden. De vrijgekomen cultuurgrond is voornamelijk bij bestaande landbouwbedrijven gevoegd (79%) of nog in gebruik bij personen, die niet (meer) telplichtig zijn (18%).

Wijziging in de bedrijfsleiding, d.w.z. overdracht van bedrijven, had plaats op 13% van de A- en B-bedrijven. De belangrijkste redenen van abdicatie waren ouderdom of overlijden van het vorige bedrijfshoofd. Meestal werd het bedrijf door de zoon voortgezet. Ook overdracht aan andere familieleden en vreemden kwam voor.

Niet alleen door ontbinding, stichting of overdracht van bedrijven wisselt er cultuurgrond van gebruiker, maar ook door het normale grondverkeer. De hierover beschikbare gegevens beslaan slechts één jaar (mei 1963 - mei 1964). In dit korte tijdsbestek is in totaal 8% van gebruiker gewisseld. De in het verkeer gebrachte grond is vooral afkomstig van A- en B-bedrijven en van de D-groep. Deze grond is voor het overgrote deel ten goede gekomen aan de landbouwers en met name aan hen, die meer dan 10 ha cultuurgrond in gebruik hebben.

§ 4. V e r k a v e l i n g (b i j l a g e 23)

Een globale indruk van de verkavelingstoestand verschaffen de cijfers, welke ontleend zijn aan de Landbouwtelling 1959. Uit deze cijfers blijkt, dat de landbouwbedrijven gemiddeld 8,1 kavels 1) hebben, welke dooreengenomen 1,70 ha groot zijn. Over het algemeen neemt, naarmate de bedrijven groter zijn, zowel het aantal als de oppervlakte der kavels toe.

Het ongunstigste is de verkaveling in het deelgebied "Den Hout". Hier hebben de bedrijven gemiddeld 10,4 kavels van in doorsnee 1,41 ha. In "Schuivenoord" bedraagt het gemiddelde aantal kavels 4,3 en de gemiddelde grootte van de kavels 3,31 ha. De andere gebieden liggen tussen deze twee uitersten in.

§ 5. E i g e n d o m e n p a c h t (b i j l a g e 24 e n 25)

Gegevens over eigendom en pacht zijn alleen voorhanden per gemeente. De meest recente cijfers dateren van 1959.

Zowel in Oosterhout als Terheijden is het percentage eigendom-gebruik sinds 1910 toegenomen.

1) Onder een kavel is verstaan een stuk land van één gebruiker, dat geheel door land van anderen of door wegen of waterlopen is omringd.

Tabel 12

EIGENDOM-GEBRUIK CULTUURGROND 1910-1959

Jaar	Percentage cultuurgrond in eigendom-gebruik	
	Oosterhout	Terheijden
1910	38	47
1930	46	50
1955	56	55
1959	57	57

Bronnen: Dir. van de Landbouw, C.B.S.

In 1959 werden in Oosterhout en Terheijden resp. 60% en 59% van de bedrijven als eigendomsbedrijven ($\geq 50\%$ van de cultuurgrond in eigendom) geëxploiteerd. In beide gemeenten was 57% van de totale oppervlakte cultuurgrond in eigendom.

Slechts een klein gedeelte van het pachtland wordt met bedrijfsgebouwen gepacht. In Terheijden wordt 20% van de pachtgrond van de ouders gepacht. In Oosterhout ligt dit percentage veel lager (9%). Het merendeel van de pachtgrond is eigendom van andere particulieren en verder van rechtspersonen (met name de overheid).

§ 6. U t i l i t e i t s v o o r z i e n i n g e n (b i j l a g e 26)

Uit de landbouwtelling van mei 1964 blijkt, dat vrijwel alle bedrijven in Oosterhout en Terheijden zijn aangesloten op het elektriciteitsnet. Het merendeel van de bedrijven is bovendien aangesloten op het openbare waterleidingnet. Aanzienlijk lager is het aantal bedrijven met telefoonaansluiting. Over het algemeen is de situatie met betrekking tot de openbare nutsvoorzieningen in de gemeente Oosterhout iets gunstiger dan in Terheijden.

§ 7. B e d r i j f s g e b o u w e n (b i j l a g e n 27 t/m 29)

De bedrijfsgebouwen zijn over het algemeen vrij oud. In Oosterhout dateert 21% van de bedrijfsgebouwen van vóór 1850 en 54% van vóór 1914. Voor Terheijden zijn deze percentages resp. 13% en 44%. Een groot aantal vóór 1940 gebouwde melkveestallen is echter nadien gemoderniseerd (61% in Oosterhout en 41% in Terheijden).

HOOFDSTUK III

DE LANDBOUWBEDRIJVEN

§ 1. Bedrijfstype en grondgebruik (bijlagen 30 t/m 32)

Om een indruk te krijgen van de bedrijfstypen in het ruilverkavelingsgebied werden de 242 landbouwbedrijven, welke in 1964 in de "Houtse Polders" voorkwamen, verdeeld in:

- a. gemengde bedrijven (20-70% van de cultuurgrond is in gebruik voor akkerbouwgewassen ¹⁾);
- b. gemengde bedrijven $\geq 10\%$ tuinbouw ($\geq 10\%$ van de cultuurgrond is in gebruik als tuinland);
- c. overige bedrijven (de niet tot a of b behorende bedrijven).

Uit tabel 13 blijkt dat het gemengde bedrijf sterk overweegt. Slechts 10% van de landbouwbedrijven behoort tot de gemengde bedrijven met $\geq 10\%$ tuinbouw en 7% tot de groep van de overige landbouwbedrijven. Het merendeel van de bedrijven met $\geq 10\%$ tuinbouw is gelegen in het deelgebied Wagenberg. Onder de 16 landbouwbedrijven in de groep "overige bedrijven" bevinden zich 11 weidebedrijven ($\leq 20\%$ bouwland) en 5 akkerbouwbedrijven ($\geq 70\%$ bouwland).

Tabel 13

DE LANDBOUWBEDRIJVEN NAAR BEDRIJFSTYPE, 1964

	Stuive- zand	Den Hout	Wagen- berg	Terheijden	Schui- venoord	Totaal
Gemengde bedrijven	18	87	59	25	12	201
Idem met $\geq 10\%$ tuinbouw	-	6	17	2	-	25
Overige bedrijven	6	3	2	3	2	16
Alle landbouwbedrijven	24	96	78	30	14	242

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren 1964.

Tabel 14 geeft een overzicht van de verdeling van de cultuurgrond in bouwland, grasland en tuinland en van de veranderingen, welke zich hierin in het tijdvak 1959-1964 hebben voorgedaan.

¹⁾ Erwten (groen te oogsten) werden als akkerbouwgewas beschouwd.

Tabel 14

HET GRONDGEBRUIK, 1959-1964

	Percentage cultuurgrond in gebruik als:					
	bouwland		grasland		tuinland	
	1959	1964	1959	1964	1959	1964
Gemengde bedrijven	47	45	52	53	1	2
Idem met $\geq 10\%$ tuinbouw	43	30	42	43	15	27
Overige bedrijven	59	30	40	68	1	2
Alle landbouwbedrijven	48	43	51	53	1	4
Stuivezand	51	43	48	55	1	2
Den Hout	48	44	51	54	1	2
Wagenberg	47	41	51	51	2	8
Terheijden	37	35	61	62	2	3
Schuivenoord	61	53	39	46	0	1
C	39	35	46	56	15	9
D	25	29	68	68	7	3
Speciale bedrijven	21	4	19	12	60	84
Algemeen totaal	47	41	51	53	2	6

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren 1964.

53% van de cultuurgrond is in gebruik als grasland, 41% als bouwland en 6% als tuinland. Bij de A- en B-bedrijven komt relatief het meeste grasland voor in de categorie van de "overige" bedrijven. Dit is een gevolg van het feit, dat deze groep overwegend uit weidebedrijven bestaat. Vanzelfsprekend is het percentage tuinland het hoogst bij de bedrijven met $\geq 10\%$ tuinbouw. Op de speciale bedrijven is zelfs 84% van de cultuurgrond als tuinland in gebruik.

Wat de verschillen tussen de deelgebieden betreft, moet worden gewezen op het vrij hoge percentage grasland (62%) in Terheijden. In Wagenberg komt naar verhouding meer tuinland voor (8%) dan in de rest van het ruilverkavelingsgebied.

In de jaren tussen 1959 en 1964 is het grondgebruik enigszins gewijzigd. De oppervlakten grasland en tuinland namen toe ten koste van het bouwland. Zeer aanzienlijk is de daling van het percentage bouwland op de bedrijven met $\geq 10\%$ tuinbouw en op de "overige bedrijven". In de eerstgenoemde groep nam de oppervlakte tuinland sterk toe, in de tweede vooral de oppervlakte grasland.

§ 2. Bouwland - en graslandgebruik (bijlagen 33 en 34)

In de akkerbouwsector nemen de granen de belangrijkste plaats in (65%). Daarnaast zijn de hakvruchten van betekenis (33%). Gerst en suikerbieten zijn de belangrijkste gewassen.

Het grasland bestaat voor 97% uit blijvend grasland en voor slechts 3% uit kunstweide.

§ 3. Tuinbouw (bijlage 35)

De tuinbouw heeft in de afgelopen vijf jaar aanzienlijk aan betekenis gewonnen. De belangrijkste gewassen zijn: groenten (in de volle grond), fruit en kleinfruit. Tuinbouw onder glas komt slechts zeer sporadisch voor.

§ 4. Rundveehouderij (bijlagen 36 t/m 38)

In de rundveehouderij ligt de nadruk op het melkvee, hoewel de vetveedierij die op 27% van de landbouwbedrijven voorkomt, niet zonder betekenis is. Op 9% van de bedrijven worden kalveren gemest.

Tabel 15 geeft een overzicht van de belangrijkste gegevens van de melkveehouderij (uitsluitend voor de landbouwbedrijven).

Tabel 15

DE MELKVEEHOUDERIJ (A- EN B-BEDRIJVEN)
1959-1964

	Aantal bedr. met melk- koeien		Gemiddeld aantal melkkoeien			
			per bedrijf		per 100 ha grasland	
	1959	1964	1959	1964	1959	1964
1 - 5 ha	12	9	5,3	5,6	249	313
5 - 10 ha	67	46	8,7	10,5	199	219
10 - 15 ha	86	87	11,3	12,4	171	183
15 - 20 ha	49	50	13,7	15,5	151	159
20 - 25 ha	25	25	15,6	17,1	147	155
≥ 25 ha	16	19	20,3	22,6	133	140
Alle landbouwers	255	236	11,8	13,7	163	171
Stuivezand	27	24	10,2	12,1	185	181
Den Hout	100	94	12,4	14,7	158	173
Wagenberg	79	74	11,8	13,0	167	167
Terheijden	33	30	12,7	14,7	160	171
Schuivenoord	16	14	8,3	11,9	152	163
Gemengd	236	199	11,9	14,0	163	175
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	7	21	7,7	10,6	183	161
Overigen	12	16	10,7	14,3	163	143

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren.

Het gemiddelde aantal melkkoeien per 100 ha grasland (171) ligt evenals het gemiddelde aantal melkkoeien per bedrijf (13,7) vrij hoog. Op 19% van de landbouwbedrijven met melkvee werden minder dan 10 melkkoeien gehouden (zie voor gedetailleerde cijfers de bijlagen 37 A en B).

§ 5. Varkens en kippen (bijlagen 39 t/m 41)

Dat de varkenshouderij in het ruilverkavelingsgebied niet geheel zonder betekenis is, blijkt uit het feit dat 24% van de geregistreerden in 1964 mestvarkens en 22% fokzeugen aanhield. Op de bedrijven van de varkensmesters waren gemiddeld 17,7 mestvarkens aanwezig; 11% had 50 of meer mestvarkens. Door de varkensfokkers werden gemiddeld 6,1 fokzeugen aangehouden; 7% van hen had meer dan 20 fokzeugen.

Een vrij groot aantal van de geregistreerden had in 1964 leghennen (67%). Grote pluimveestapels kwamen echter weinig voor. Gemiddeld werden door de pluimveehouders 51 leghennen gehouden.

In het algemeen is het gemiddelde aantal mestvarkens, fokzeugen en leghennen per bedrijf bij de landbouwers geringer dan bij de overige geregistreerden.

§ 6. Mechanisatie en arbeid (bijlagen 42 t/m 44)

Met betrekking tot het mechanisatieniveau zijn alleen gegevens beschikbaar over het aantal melkmachines en het aantal trekkers.

Ongeveer driekwart van de bedrijven met 10 of meer melkkoeien is uitgerust met een melkmachine. In Stuivezand zijn naar verhouding veel minder melkmachines in gebruik dan in de andere deelgebieden.

64% van de landbouwbedrijven is toegerust met een trekker. De aanwezigheid van een trekker hangt duidelijk samen met de bedrijfsgrootte. Toch heeft nog 51% van de bedrijven met minder dan 15 ha cultuurgrond een trekker in gebruik.

Ook over de arbeidsvoorziening zijn slechts summiere gegevens beschikbaar. De desbetreffende gegevens zijn ontleend aan de metellingen van 1959 en 1964. Zij geven aan hoeveel mannen en vrouwen op de teldata twee uur of langer op de bedrijven werkten. In de periode 1959-1964 blijkt nu het aantal vreemde arbeidskrachten en meewerkende gezinsleden bijna gehalveerd te zijn. Het aantal bedrijfshoofden is echter slechts weinig verminderd (8%). Als gevolg van deze ontwikkelingen is het aantal gezins- en éénmansbedrijven aanzienlijk gestegen.

Door de vermindering van het aantal arbeidskrachten is tevens de oppervlakte cultuurgrond per man toegenomen, zoals blijkt uit tabel 16.

Tabel 16

DE GEMIDDELDE OPPERVLAKTE CULTUURGROND PER ARBEIDSKRACHT, 1959-1964 (A- EN B-BEDRIJVEN)

	Ha cultuurgrond per mannelijke arbeidskracht	
	1959	1964
1 - 5 ha	3,29	4,21
5 - 10 ha	5,96	5,43
10 - 15 ha	7,69	8,41
15 - 20 ha	8,13	9,70
20 - 25 ha	9,94	11,90
≥ 25 ha	11,81	12,88
Totaal	7,94	8,97
Stuivezand	7,22	7,33
Den Hout	8,23	8,99
Wagenberg	7,62	8,90
Terheijden	8,14	10,06
Schuivenoord	8,33	10,21
Gemengd	7,96	9,09
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	5,34	7,23
Overigen	8,98	10,71

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren.

Per man wordt thans bijna 9 ha bewerkt; dit is ruim 1 ha meer dan in 1959. In Terheijden en Schuivenoord is het aantal ha cultuurgrond per mannelijke arbeidskracht het hoogst, in Stuivezand het laagst. Deze verschillen tussen de deelgebieden moeten hoogstwaarschijnlijk voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan de uiteenlopende bedrijfsgrootte-structuur. Kleinere bedrijven hebben immers een dichtere arbeidsbezetting dan de grotere.

§ 7. Bedrijfsuitkomsten (bijlage 45)

Er bestaan nogal wat verschillen tussen de bedrijven in het ruilverkavelingsgebied "Houtse Polders" en de bedrijven in het consulentschap Tilburg, waarvan door het L.E.I. de bedrijfsuitkomsten werden berekend. Zo zijn op de L.E.I.-bedrijven belangrijk meer mestvarkens, fokzeugen en leghennen aanwezig. In de "Houtse Polders" komt bovendien naar verhouding meer bouwland voor. De aantallen melkkoeien per bedrijf ontlopen elkaar echter niet veel. Het aantal volwaardige arbeidskrachten per bedrijf ten slotte is in het ruilverkavelingsgebied iets hoger.

Uit de bedrijfsuitkomsten van de onderzochte groep L.E.I.-bedrijven blijkt, dat in de afgelopen drie jaar het gemiddelde arbeidsinkomen van de ondernemer varieerde van f. 7300,- tot bijna f. 10000,-, afhankelijk van de bedrijfsgrootte. Het is echter zeer de vraag of deze uitkomsten, gezien de afwijkende structuur van de bedrijven in de "Houtse Polders", een representatieve indruk geven van de resultaten van de bedrijven in het ruilverkavelingsgebied.

HOOFDSTUK IV

ENKELE AGRARISCH-SOCIALE ASPECTEN

De onder de titel van dit hoofdstuk vallende aspecten omvatten veel meer dan in het kader van deze sociaal-economische schets kan worden gegeven. Er zijn slechts enkele cijfers beschikbaar over de leeftijdsopbouw en de bedrijfsopvolgingssituatie.

§ 1. Bedrijfshoofden (bijlagen 46 en 47)

a. Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de landbouwers in het ruilverkavelingsblok bedraagt 49 jaar. 11% van hen is 65 jaar of ouder en 14% 35 jaar of jonger. De bedrijfshoofden op de grootste bedrijven zijn gemiddeld het oudst. Tussen de overige grootteklassen bestaan geen verschillen van betekenis in de gemiddelde leeftijd van de landbouwers.

De verdeling van de bedrijfshoofden over de verschillende leeftijdsklassen en dus ook de gemiddelde leeftijd loopt in de onderscheiden deelgebieden enigszins uiteen. In Den Hout zijn de boeren gemiddeld het oudst, in Terheijden het jongst.

De bedrijven met $\geq 10\%$ tuinbouw worden vooral geleid door relatief jongere bedrijfshoofden.

De C-grondgebruikers zijn gemiddeld iets jonger dan de A- en B-grondgebruikers. Onder de D-geregistreerden komen vanzelfsprekend veel ouderen voor, waardoor hun gemiddelde leeftijd vrij hoog is. De bedrijfshoofden van de speciale bedrijven zijn gemiddeld bijna tien jaar jonger dan de landbouwers.

b. Onderwijs

Omstreeks driekwart van de bedrijfshoofden in de gemeenten Oosterhout en Terheijden heeft agrarisch onderwijs genoten. Het merendeel van hen heeft echter alleen cursusonderwijs gevolgd. Het percentage boeren, dat geen land- of tuinbouwonderwijs heeft genoten, ligt ruim 10 beneden het provinciale en ruim 20 beneden het landelijke cijfer.

§ 2. Bedrijfsopvolging (bijlagen 48 t/m 49)

Met het oog op de toekomstige ontwikkeling van de bedrijfsgrootte-structuur is het van belang een indruk te hebben van de verhouding tussen het aantal bedrijfsopvolgers en het aantal voor hen vrijkomende bedrijven.

Op basis van de gegevens over het aantal meewerkende mannelijke gezinsleden (volgens de metellingen van het C.B.S.) kan een schatting worden gemaakt van de opvolgingssituatie op de landbouwbedrijven in het ruilverkavelingsgebied. De meewerkende mannelijke gezinsleden kunnen nl. voor het

overgrote deel worden beschouwd als meewerkende zoons, d.w.z. als potentiële opvolgers. Door nu het aantal potentiële opvolgers per 100 bedrijven te berekenen krijgt men een globale indruk van de opvolgingssituatie.¹⁾ Omdat er behalve zoons ook nog andere mannelijke gezinsleden (b.v. vader, broer van het bedrijfshoofd) kunnen meewerken, dient bij de interpretatie enige voorzichtigheid te worden betracht. Voor een vergelijking tussen twee tijdstippen is deze methode echter zeer wel bruikbaar.

Tabel 17

HET AANTAL POTENTIELE OPVOLGERS PER 100 BEDRIJVEN, 1959-1964

	Aantal bedrijven		Aantal potentiële opvolgers		Aantal potentiële opvolgers per 100 bedrijven	
	1959	1964	1959	1964	1959	1964
< 15 ha	171	146	65	57	38	39
≥ 15 ha	91	96	75	62	82	64
Alle landbouwers	262	242	140	119	53	49

Bron: L.E.I. uit Landbouwtellingformulieren.

Uit tabel 17 blijkt dat het aantal potentiële opvolgers in de jaren 1959-1964 is gedaald. Deze daling heeft alleen plaatsgehad op de grotere bedrijven. Op de kleinere bedrijven is het aantal mogelijke opvolgers merkwaardigerwijze zelfs nog enigszins toegenomen. In verband met het ontbreken van gegevens over de leeftijd, waarop men zelfstandig wordt en waarop men het bedrijf overdraagt, zal niet dieper op de betekenis van de cijfers van tabel 17 worden ingegaan.

Het opvolgingsvraagstuk kan nog op een andere manier worden benaderd, nl. door uit te gaan van de bedrijven met bedrijfshoofden van 50 jaar en ouder. Op deze bedrijven zal in de komende 10 à 15 jaar de kwestie van de opvolging vrijwel zeker aan de orde komen. Aan de hand van inlichtingen van streekkenners is nu nagegaan, wat er te zijner tijd met deze bedrijven zal gebeuren. In hoeverre de opvolging al dan niet verzekerd geacht moet worden, is weergegeven in tabel 18.

1) Voor een uitvoerige toelichting wordt verwezen naar het L.E.I.-verslag No. 18 "De Haagsche Beemden".

Tabel 18

DE OPVOLGINGSSITUATIE OP DE LANDBOEWBEDRIJVEN

	Totaal-aantal landbouw-bedrijven	Aantal landbouwers $\geq$ 50 jaar			
		totaal	met opvolging		zonder opvolging
			zeker	mogelijk	
< 15 ha	146	65	47	2	16
$\geq$ 15 ha	96	48	41	5	2
Alle landbouwers	242	113	88	7	18
Gemengd	201	95	73	7	15
Gemengd met $\geq$ 10% tuinbouw	25	10	10	-	-
Overigen	16	8	5	-	3

Bron: L.E.I.

Op 16% van de bedrijven van de oudere boeren is geen opvolger aanwezig. Voor de bedrijven <15 ha is dit 25% en voor de bedrijven $\geq$ 15 ha 4%. Uit tabel 18 blijkt verder dat op alle 10 bedrijven met tuinbouw de opvolging verzekerd is.

Het ligt voor de hand te veronderstellen dat de 18 landbouwbedrijven van boeren, die 50 jaar of ouder zijn en geen opvolger hebben, in de komende 15 jaar - aangenomen dat zij op 65-jarige leeftijd afstand doen van hun bedrijf - zullen vrijkomen. Dit betekent, dat gemiddeld per jaar 0,5% van het totale aantal landbouwbedrijven zal worden opgeheven. Dit cijfer komt ongeveer overeen met het percentage landbouwbedrijven dat in de periode 1959-1964 uit de registratie is verdwenen (0,6% per jaar). Dat het aantal geregistreerde landbouwers in feite met meer dan 0,6%, nl. met 1,5% per jaar is afgenomen, moet vooral worden toegeschreven aan de overgang naar andere beroepsgroepen. Wanneer zich geen bijzondere omstandigheden voordoen mag voor de komende jaren waarschijnlijk worden verwacht, dat de vermindering van het aantal landbouwbedrijven zich in ongeveer hetzelfde tempo zal voortzetten. Het is echter niet uitgesloten, dat als gevolg van de activiteiten van de economisch-sociale voorlichtingsdiensten en de beëindigingsvergoedingsregeling van het O.- en S.-fonds 1) het afvloeiingsproces enigermate zal worden versneld.

1) Een door het L.E.I. opgestelde raming (met behulp van gegevens uit de Landbouwtellingformulieren) wees uit, dat 5 van de 242 landbouwers voldeden aan de vijf z.g. "basisvoorwaarden" (het inkomenscriterium werd hierbij vertaald in een oppervlaktecriterium) en derhalve als potentiële gegadigden kunnen worden beschouwd.

Bijlage 1

BEVOLKING SINDS 1910

	Aantal inwoners		Indexcijfers (1910 = 100)			
	Ooster- hout	Terheijden	Ooster- hout	Terheijden	Noord- brabant	Neder- land
1910	12.857	3.568	100	100	100	100
1920	13.773	4.151	107	116	116	116
1930	15.109	4.363	118	122	142	134
1940	17.168	4.532	134	127	166	150
1947	19.347	4.751	150	133	186	162
1950	20.761	5.066	161	142	200	172
1955	22.387	5.203	174	146	218	182
1960	25.017	5.283	195	148	234	192
1961	25.324	5.297	197	148	239	194
1962	25.855	5.312	201	149	244	197
1963	26.914	5.360	209	150	249	200
1964	27.874	5.334	217	149	254	203

Bron: C.B.S.

Bijlage 2

GEBOORTEN- EN VESTIGINGSOverschotten

	Geboortenoverschot ¹⁾		Vestigingsoverschot ¹⁾	
	Ooster- hout	Terheij- den	Ooster- hout	Terheij- den
1911-1915	1.104	366	- 457	22
1916-1920	1.166	370	- 897	- 179
1921-1925	1.582	439	- 777	- 306
1926-1930	1.465	423	- 934	- 344
1931-1935	1.527	360	- 389	- 166
1936-1940	1.509	293	- 588	- 318
1941-1945	1.676	404	- 133	- 283
1946-1950	2.167	571	- 117	- 158
1951-1955	1.936	519	- 309	- 382
1956-1960	2.091	436	- 846	- 342
1961	464	85	67	- 70
1962	444	91	615	- 43

- 1) Levend geboren minus overleden.
2) Vestigingen minus vertrek.

Bron: C.B.S.

MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING

		Aantal mannen		Indexcijfer (1947=100)	
		Ooster- hout	Terheij- den	Ooster- hout	Terheij- den
Mannelijke beroepsbevolking (a)	1947	5.738	1.462	100	100
	1956	6.429	1.445	112	99
	1960	7.191	1.463	125	100
Dagforenzen	1947	1.319	341	100	100
	1960	1.815	480	138	141
Overige forenzen	1947	171	30	100	100
	1960	757	217	443	723
Agrariërs	1947	1.066	514	100	100
	1956	740	360	69	70
	1960	740	325	69	63
Agrariërs in % van a	1947	19	35		
	1956	12	25		
	1960	10	22		
Dagforenzen in % van a	1947	23	23		
	1960	25	33		

Bronnen: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947
 Algemene woningtelling 1956
 Algemene volkstelling 1960

MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING NAAR BEDRIJFSTAK

	1947						1960					
	Aantal			Procenten			Aantal			Procenten		
	Ooster- hout	Terheij- den	totaal	Oos- ter- hout	Ter- heij- den	to- taal	Ooster- hout	Terheij- den	totaal	Oos- ter- hout	Ter- heij- den	to- taal
Landbouw	1.014	496	1.510	17	34	21	731	325	1.056	10	22	12
Bosbouw en ontginning	57	18	75	1	1	1	7	-	7	0	-	0
Delfstoffen	-	-	-	-	-	-	4	1	5	0	0	0
Industrie en ambacht	2.622	451	3.073	46	31	43	3.264	449	3.713	46	31	43
Bouwnijverheid	804	271	1.075	14	18	15	1.279	395	1.674	18	27	20
Openbare nutsbedrijven	97	2	99	2	0	1	126	9	135	2	1	2
Handel, bank, enz.	480	85	565	8	6	8	570	85	655	8	6	8
Vervoer	266	57	323	5	4	4	306	57	363,1)	4	4	4
Dienstverlening	328	72	400	6	5	6	853	139	992,1)	12	9	11
Onbekend	70	10	80	1	1	1	31	3	34	0	0	0
Alle beroepen	5.738	1.462	7.200	100	100	100	7.171	1.463	8.634	100	100	100

1) Inclusief 208 personen in militaire dienst.

Bronnen: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947
 Algemene volkstelling 1960

Bijlage 5

MANNELIJKE AGRARISCHE BEROEPSBEVOLKING

	Gemeente					
	Oosterhout			Terheijden		
	1947	1956	1960	1947	1956	1960
Zelfstandigen	462	414	434	186	189	207
Meewerkende zoons	297	240	196	172	99	64
Landaarbeiders	268	86	107	135	72	54
Totaal werkenden	1.027	740	737	493	360	325
Tijdelijk niet werkenden	44	.	1	21	.	-
Agrarische beroepsbevolking	1.071	740	738	514	360	325

Bronnen: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947
 Algemene woningtelling 1956
 Algemene volkstelling 1960

WOONFORENZEN

	Aantal woonforenzen 2)				in overige bedrijfs- takken
	totaal	in de landbouw	in de nijverheid	in de bouw- nijverheid	
Wonend in Oosterhout, werkend in 1):					
Dongen	249	3	215	13	18
Geertruidenberg	92	-	77	8	7
Gilze en Rijen	287	2	171	22	92
Made en Drimmelen	38	3	19	12	4
Raamsdonk	44	4	18	16	6
Terheijden	14	3	4	5	2
Teteringen	17	1	4	4	8
Breda	450	4	263	77	106
Loon op Zand	19	-	17	1	1
Tilburg	65	1	49	8	7
Dordrecht	23	-	13	7	3
Gorinchem	24	-	-	24	-
Rotterdam	344	-	149	122	73
Zwijndrecht	27	-	25	2	-
Totaal in aangrenzende gemeenten	750	16	510	85	139
Alle woonforenzen	1.815	25	1.079	358	353
Wonend in Terheijden, werkend in 1):					
Breda	231	3	120	59	49
Oosterhout	22	-	19	1	2
Zevenbergen	18	3	12	2	1
Made en Drimmelen	11	2	6	1	2
Dordrecht	17	-	10	7	-
Rotterdam	91	-	37	34	20
Zwijndrecht	30	-	27	2	1
Totaal in aangrenzende gemeenten	282	7	159	63	53
Alle woonforenzen	480	9	257	125	89

1) Gemeenten met ≥ 10 forenzen zijn met name genoemd.
 2) Dagelijks naar de werkgemeente heen en weer reizende mannen.

Bronnen: C.B.S. Algemene volkstelling 1960

WERKFORENZEN

	Aantal werkforenzen 2)				in overige bedrijfs- takken
	totaal	in de landbouw	in de nijverheid	in de bouw- nijverheid	
Werkend in Oosterhout, wonend in ¹⁾ :					
Dongen	88	2	66	12	8
Geertruidenberg	68	-	55	10	3
Gilze en Rijen	33	1	19	3	10
's-Gravenmoer	15	-	9	5	1
Made en Drimmelen	97	4	75	9	9
Nieuw Ginneken	25	1	17	3	4
Raamsdonk	121	1	86	22	12
Terheijden	22	-	19	1	2
Teteringen	42	-	32	7	3
Breda	389	-	301	18	70
Dussen	25	-	20	3	2
Oudenbosch	12	-	12	-	-
Rucphen	24	-	24	-	-
Tilburg	41	-	16	14	11
Waspik	14	-	13	1	-
Rotterdam	16	-	12	2	2
Totaal uit aangrenzende gemeenten	518	9	385	72	52
Alle werkforenzen	1126	10	839	124	153
Werkend in Terheijden, wonend in ¹⁾ :					
Breda	115	1	101	10	3
Hooge en Lage Zwaluwe	16	1	11	4	-
Oosterhout	14	3	4	5	2
Zevenbergen	18	4	11	1	2
Made en Drimmelen	28	1	17	10	-
Totaal uit aangrenzende gemeenten	167	9	130	21	7
Alle werkforenzen	199	10	149	32	8

1) Gemeenten met ≥ 10 forenzen zijn met name genoemd.

2) Dagelijks naar de werkgemeente heen en weer reizende mannen.

Bronnen: C.B.S. Algemene volkstelling 1960

WOONFORENZEN NAAR REISTIJD

	Gemeente	
	Ooster- hout	Terheij- den
Aantal woonforenzen (mannen + vrouwen) ¹⁾	2321	650
Percentage met een reistijd van		
< 15 minuten	4	2
15 - 30 minuten	18	17
30 - 45 minuten	41	35
45 - 60 minuten	10	18
60 - 90 minuten	12	21
90 - 120 minuten	13	6
≥ 120 minuten	1	1
Onbekend aantal minuten	1	0

1) Dagelijks naar de werkgemeente reizenden.

Bronnen: C.B.S. Algemene volkstelling 1960

Bijlage 9

Bijlage 9

Bijlage 9

Bijlage 9

GEREGISTREERDE TELPLICHTIGEN

	Aantal geregistreeerde telplichtigen											
	in de beroepsgroep										totaal	
	A		B		C		D		Spec.			
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964
onder cultuurgr.	-	-	-	-	32	26	1	3	-	2	33	31
< 1 ha	-	-	-	-	44	21	15	14	4	3	63	38
1 - 2 ha	-	-	-	-	5	11	4	4	6	10	15	25
2 - 3 ha	1	-	-	1	5	3	3	6	-	3	9	13
3 - 4 ha	2	1	4	1	2	3	2	3	4	2	14	10
4 - 5 ha	4	5	1	1	-	-	-	3	2	-	7	9
5 - 6 ha	5	6	4	1	1	-	1	1	-	1	11	9
6 - 7 ha	11	7	1	3	1	1	1	1	1	-	15	12
7 - 8 ha	9	8	2	1	1	1	-	1	-	-	12	11
8 - 9 ha	13	9	4	-	-	1	1	-	-	2	18	12
9 - 10 ha	22	11	1	3	-	-	-	1	-	-	23	15
10 - 11 ha	18	17	1	4	-	1	-	-	-	-	19	22
11 - 12 ha	19	20	-	-	-	-	-	-	1	-	20	20
12 - 13 ha	17	16	1	1	-	-	-	-	-	-	18	17
13 - 14 ha	10	11	-	1	-	-	-	-	-	-	10	12
14 - 15 ha	20	17	1	1	-	-	-	-	-	-	21	18
15 - 16 ha	9	13	2	1	-	-	-	-	-	-	11	14
16 - 17 ha	11	12	-	-	-	-	-	-	-	-	11	12
17 - 18 ha	8	8	-	1	-	-	-	-	-	-	8	9
18 - 19 ha	12	7	-	-	-	-	-	-	-	-	12	7
19 - 20 ha	8	10	-	-	-	-	-	-	-	1	8	11
20 - 21 ha	8	9	-	-	-	-	-	-	-	-	8	9
21 - 22 ha	3	4	1	-	-	-	-	-	-	-	4	4
22 - 23 ha	8	6	-	-	-	-	-	-	-	1	8	7
23 - 24 ha	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4
24 - 25 ha	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
25 - 26 ha	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
26 - 27 ha	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
28 - 29 ha	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
29 - 30 ha	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
30 - 31 ha	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
31 - 32 ha	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
32 - 33 ha	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2
33 - 34 ha	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
34 - 35 ha	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
35 - 36 ha	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
36 - 37 ha	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
37 - 38 ha	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
38 - 39 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
42 - 43 ha	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
alle geregistreeerden	239	221	23	21	91	68	28	37	18	25	399	372

on: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964

GEREGISTREERDE TELPLICHTIGEN NAAR GROOTTEKLASSE

	Aantal geregistreerde telplichtigen												
	in de beroepsgroep												
	A			B			C			D			Spec.
	to- taal	w.v. in enclave	in taal	to- taal	w.v. in enclave	in taal	to- taal	w.v. in enclave	in taal	to- taal	w.v. in enclave	in taal	
Zonder cultuurgrond	-	-	-	-	-	-	26	16	3	1	2	1	31
< 1 ha	-	-	-	-	-	-	21	6	14	5	3	2	38
1 - 5 ha	6	1	3	1	1	17	5	5	16	10	15	5	57
5 - 10 ha	41	11	8	2	2	3	1	1	4	1	3	1	59
10 - 15 ha	81	19	7	4	4	1	-	-	-	-	-	-	89
15 - 20 ha	50	9	2	2	2	-	-	-	-	-	1	-	53
20 - 25 ha	25	8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	26
≥ 25 ha	18	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19
Alle geregistreerden	221	54	21	9	9	68	28	28	37	17	25	10	372
Waarvan in enclave	54	-	9	-	-	28	-	-	17	-	10	-	118

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964.

GEREGISTREERDEN NAAR BEROEPSGROEP, GEBIED EN GROOTTEKLASSE

		Aantal geregistreerden						to- taal	w.v. in enclave
		in de beroepsgroep							
		A	B	C	D	Spec.			
Stuivezand	Zonder cultuurgrond	-	-	3	1	-	4	1	
	< 1 ha	-	-	5	1	1	7	3	
	1 - 5 ha	-	1	-	1	-	2	1	
	5 - 10 ha	5	1	-	-	-	6	2	
	10 - 15 ha	10	1	-	-	-	11	1	
	15 - 20 ha	4	-	-	-	-	4	1	
	20 - 25 ha	2	-	-	-	-	2	1	
	≥ 25 ha	-	-	-	-	-	-	-	
Alle geregistreerden		21	3	8	3	1	36	10	
Waarvan in enclave		4	1	3	1	1	10	-	
Den Hout	Zonder cultuurgrond	-	-	8	2	-	10	2	
	< 1 ha	-	-	2	4	-	6	1	
	1 - 5 ha	4	1	6	8	3	22	3	
	5 - 10 ha	13	1	2	3	-	19	4	
	10 - 15 ha	31	1	-	-	-	32	2	
	15 - 20 ha	24	1	-	-	-	25	3	
	20 - 25 ha	11	-	-	-	-	11	1	
	≥ 25 ha	9	-	-	-	-	9	4	
Alle geregistreerden		92	4	18	17	3	134	20	
Waarvan in enclave		11	1	2	6	-	20	-	
Wagenberg	Zonder cultuurgrond	-	-	9	-	2	11	9	
	< 1 ha	-	-	8	6	1	15	3	
	1 - 5 ha	1	-	11	3	4	19	7	
	5 - 10 ha	17	4	-	-	2	23	6	
	10 - 15 ha	26	3	-	-	-	29	10	
	15 - 20 ha	14	1	-	-	1	16	5	
	20 - 25 ha	5	-	-	-	1	6	5	
	≥ 25 ha	6	1	-	-	-	7	1	
Alle geregistreerden		69	9	28	9	11	126	46	
Waarvan in enclave		20	5	14	4	3	46	-	
Terheijden	Zonder cultuurgrond	-	-	6	-	-	6	6	
	< 1 ha	-	-	3	3	1	7	6	
	1 - 5 ha	1	1	-	4	7	13	11	
	5 - 10 ha	5	-	1	-	1	7	4	
	10 - 15 ha	12	1	-	-	-	13	10	
	15 - 20 ha	5	-	-	-	-	5	2	
	20 - 25 ha	3	-	-	-	-	3	2	
	≥ 25 ha	2	-	-	-	-	2	1	
Alle geregistreerden		28	2	10	7	9	56	42	
Waarvan in enclave		19	2	9	6	6	42	-	
Schuivenoord	Zonder cultuurgrond	-	-	-	-	-	-	-	
	< 1 ha	-	-	3	-	-	3	-	
	1 - 5 ha	-	-	-	-	1	1	-	
	5 - 10 ha	1	2	-	1	-	4	-	
	10 - 15 ha	2	1	1	-	-	4	-	
	15 - 20 ha	3	-	-	-	-	3	-	
	20 - 25 ha	4	-	-	-	-	4	-	
	≥ 25 ha	1	-	-	-	-	1	-	
Alle geregistreerden		11	3	4	1	1	20	-	
Waarvan in enclave		-	-	-	-	-	-	-	

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964

NEVENBEROEPEN VAN DE B.- EN HOOFDBEROEPEN VAN DE C - GEREГИSTREERDEN

	Aantal geregistreerden in de beroepsgroep									
	B					C				
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	totaal	zonder cultuur- grond	< 1 ha	≥ 1 ha
Melkrijder	8	4	-	1	-	-	-	-	1	-
Landarbeider	2	-	11	5	2	1	-	1	2	2
Veehandelaar	1	3	3	3	1	1	-	-	-	2
Fouragehandelaar	-	-	3	4	3	4	-	-	-	-
Loonwerker	1	1	5	5	1	-	-	-	1	2
Overige land- en tuinb. verwante beroepen	4	4	3	1	1	1	-	-	-	4
Verzorgende beroepen	6	6	22	9	13	5	-	-	1	-
Verzekeringsagent	-	2	1	-	-	-	-	-	4	3
Vertegenwoordiger	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Pakhuisknecht	-	-	3	3	-	2	-	-	-	1
Bouwvakarbeider	-	-	3	2	-	-	-	-	1	1
Fabrieksarbeider	-	-	9	4	2	1	-	-	3	-
Transportarbeider	-	-	17	20	3	7	-	-	8	5
Gemeentearbeider	-	-	3	3	1	1	-	-	1	1
Grond- en polderwerker	-	-	1	2	1	-	-	-	2	-
Overige beroepen	1	1	5	5	1	2	-	-	1	2
Alle beroepen	23	21	91	68	32	26	44	21	15	21

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964

D- GEREГИSTRERDEN

	Aantal D- geregistreerden									
	totaal		zonder cultuurgr.		< 1 ha		≥ 1 ha			
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964
Landbouwer	19	33	1	3	7	10	11	20		
Tuinder	3	1	-	-	3	1	-	-		
Landarbeider	-	1	-	-	-	1	-	-		
Winkelier	1	1	-	-	1	1	-	-		
Arbeider zaadhandel	-	1	-	-	-	1	-	-		
Arbeider waterleiding	1	-	-	-	1	-	-	-		
Polderwerker	1	-	-	-	1	-	-	-		
Zuivelarbeider	1	-	-	-	1	-	-	-		
Molenaar	1	-	-	-	-	-	1	-		
Los arbeider	1	-	-	-	1	-	-	-		
Alle beroepen	28	37	1	3	15	14	12	20		

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964.

SPECIALE BEDRIJVEN

	Aantal geregistreerden							
	zonder cultuurgrond		< 1 ha		≥ 1 ha		totaal	
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964
Tuinder	-	-	1	1	10	13	11	14
Fruitkweker	-	-	-	-	1	1	1	1
Boomkweker	-	-	1	1	3	4	4	5
Bloemist	-	-	1	1	-	-	1	1
Pluimveehouder	-	1	1	-	-	-	1	1
Varkenshouder	-	-	-	-	-	1	-	1
K.I.-vereniging	-	1	-	-	-	-	-	1
Gemeente	-	-	-	-	-	1	-	1
Alle beroepen	-	2	4	3	14	20	18	25

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964

BEDRIJVEN ≥ 1 HA EN DE CULTUURGROND (1910 - 1959)

	Aantal bedrijven										Percentage bedrijven in de grootteklasse					Oppervl. cult.-grond in ha	Gemidd. bedrijfs-grootte in ha	Indexcijfers (1910 = 100)	
	to-taal	in de grootteklasse					in de grootteklasse					aantal bedrijven	oppervl. cultuur-grond	gemidd. bedrijfs-grootte					
		1 - 5	5 - 10	10 - 20	20 - 50	50 - 100	1 - 5	5 - 10	10 - 20	20 - 50	50 - 100								
Gemeente Oosterhout	1910	175	48	50	49	28	27	29	28	16	2014	11,5	100	100					
	1921	195	51	45	59	30	32	23	30	15	2199	11,3	111	109					
	1930	197	52	52	63	30	26	26	33	15	2218	11,3	113	110					
	1947	203	52	49	71	31	26	24	35	15	2423	11,9	116	122					
	1950	204	51	57	66	30	25	28	32	15	2349	11,5	117	117					
	1955	197	37	51	77	32	19	26	39	16	2431	12,3	113	121					
	1959	205	44	51	81	29	21	25	40	14	2449	11,9	117	122					
Gemeente Terheijden	1910	464	156	126	147	35	33	27	32	8	4142	8,9	100	100					
	1921	439	119	158	148	14	27	36	34	3	3826	8,7	95	92					
	1930	426	97	152	150	27	23	36	35	6	3993	9,4	92	96					
	1947	467	92	128	206	41	20	27	44	9	5163	11,1	101	125					
	1950	460	92	150	184	34	20	33	40	7	4901	10,7	99	118					
	1955	458	86	141	192	39	19	30	42	9	5100	11,1	99	123					
	1959	459	89	113	214	43	19	25	47	9	5191	11,3	99	125					
Landbouwgebied Noordwesthoek v. Noordbrabant	1910	1838	781	265	268	524	42	14	15	29	29752	16,2	100	100					
	1920	1931	799	303	307	522	41	16	16	27	29199	15,1	105	98					
	1930	2009	790	369	315	535	39	18	16	27	29644	14,8	109	100					
	1947	2006	711	366	381	548	36	18	19	27	30297	15,1	109	102					
	1950	1936	651	382	357	546	34	20	18	28	30000	15,5	105	101					
	1955	1904	607	376	388	533	32	20	20	28	29809	15,7	104	100					
	1959	1858	583	358	376	541	32	19	20	29	29763	16,0	101	100					
Landbouwgebied Noordwestelijke zandgronden v. Noordbrabant	1910	2996	1436	629	642	289	48	21	21	10	25145	8,4	100	100					
	1920	3136	1487	694	676	279	47	22	22	9	25977	8,3	105	103					
	1930	3133	1348	792	694	299	43	25	22	10	26755	8,5	105	106					
	1947	2999	1126	782	778	313	38	26	26	10	28248	9,4	100	112					
	1950	2943	1091	814	746	292	37	28	25	10	27550	9,4	98	110					
	1955	2860	987	815	788	270	35	28	28	9	27271	9,5	95	108					
	1959	2872	990	801	808	273	34	28	28	10	27445	9,6	96	109					

Bronnen: Directie van de Landbouw (1910 - 1930), C.B.S. (1947 - 1959)

GEREGISTREERDEN IN 1959 EN 1964

	Aantal geregistreerden										
	Stuive- zand		Den Hout		Wagen- berg		Ter- heijden		Schui- venoord		totaal
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	
Landbouwers (A + B)											
1 - 5 ha	3	1	5	5	2	1	1	2	1	-	12
5 - 10 ha	7	6	22	14	28	21	9	5	6	3	72
10 - 15 ha	12	11	34	32	25	29	14	13	3	3	87
15 - 20 ha	2	4	26	25	13	15	7	5	2	3	50
20 - 25 ha	2	2	13	11	6	5	1	3	3	4	25
≥ 25 ha	1	-	6	9	6	7	1	2	1	1	16
Totaal	27	24	106	96	80	78	33	30	16	14	262
Groep C											
Zonder cultuurgrond	6	3	5	8	11	9	10	6	-	-	32
< 1 ha	11	5	8	2	18	8	4	3	3	3	44
≥ 1 ha	-	-	4	8	9	11	2	1	-	1	15
Totaal	17	8	17	18	38	28	16	10	3	4	91
Groep D											
Zonder cultuurgrond	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	1
< 1 ha	4	1	5	4	5	6	1	3	-	-	15
≥ 1 ha	-	1	6	11	3	3	3	4	-	1	12
Totaal	4	3	12	17	8	9	4	7	-	1	28
Spec. groep											
Zonder cultuurgrond	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
< 1 ha	2	1	1	-	-	1	1	1	-	-	4
≥ 1 ha	-	-	1	3	5	8	8	8	-	1	14
Totaal	2	1	2	3	5	11	9	9	-	1	18
Alle geregistreerden	50	36	137	134	131	126	62	56	19	20	399

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964.

WIJZIGINGEN IN HET AANTAL GEREГИSTREERDEN (1959 - 1964)

	Aantal geregistreerden						totaal
	in de beroepsgroep						
	A	B	C	D	Spec.		
Geregistreerd in 1959	239	23	91	28	18		399
Sinds 1959 verdwenen	- 8	-	40	13	-		61
	231	23	51	15	18		338
Overgegaan naar een andere beroepsgroep							
Naar groep A	6	6	-	1	-		
Naar groep B	2	2	-	-	-		
Naar groep C	10	-	2	1	2		
Naar groep D	2	-	3	-	-		
Naar groep Spec.	20	8	5	1	3		
Waardoor er de beroepsgroep verlieten	- 7	6	5	14	5		
Waardoor er tot de beroepsgroep toetraden	218	21	51	28	20		338
Sinds 1959 in de registratie opgenomen	+ 3	-	17	9	5		34
Geregistreerd in 1964	221	21	68	37	25		372

Bronnen: Landbouwtellingformulieren en L.E.I.

VERDWENEN GEREГИSTREERDEN (1959 - 1964)

	Aantal geregistreerden					totaal
	in de beroepsgroep					
	A	C	D			
Aantal verdwenen geregistreerden: totaal	8	40	13		61	
Grootteklasse						
Zonder cultuurgrond	-	21	1		22	
< 1 ha	-	17	10		27	
1 - 5 ha	1	2	2		5	
5 - 10 ha	3	-	-		3	
10 - 15 ha	2	-	-		2	
15 - 20 ha	2	-	-		2	
De redenen van verdwijnen:						
minder of geen vee of grond meer	-	32	5		37	
gaan rusten	3	2	-		5	
overlijden	-	-	6		6	
gedwongen pachtbeëindiging	-	1	-		1	
grond laten liggen	-	-	1		1	
onteigening	-	1	-		1	
beroepsverandering	2	-	-		2	
verhuizing	3	3	-		6	
overige redenen	-	1	1		2	
Oppervlakte cultuurgrond	93,94	12,56	5,13		111,63	
Bestemming van deze grond:						
toegevoegd aan bestaande landb.bedrijven	75,59	8,66	4,80		89,05	
uitbreidingsplan etc.	-	1,22	-		1,22	
grond zelf gehouden	18,35	1,65	0,21		20,21	
onbekend	-	1,03	0,12		1,15	

Bronnen: Landbouwtellingformulieren en L.E.I.

NIEUW GEREGISTREERDEN (1959 - 1964)

	Aantal geregistreerden					totaal
	in de beroepsgroep					
	A	C	D	Spec.		
Aantal nieuw geregistreerden: totaal	3	17	9	5		34
Grootteklasse:						
zonder cultuurgrond	-	12	2	1		15
< 1 ha	-	3	4	1		8
1 - 5 ha	1	2	3	3		9
5 - 10 ha	1	-	-	-		1
10 - 15 ha	1	-	-	-		1
Reden van nieuwe registratie						
Geregistreerd voor het houden van vee	-	13	4	1		18
Afgesplitst van overgedaan eigen bedrijf	-	-	5	-		5
Afgesplitst van ouderlijk bedrijf:	2	-	-	3		5
Afgesplitst van bedrijf van familie	1	1	-	-		2
Binnen het blok komen wonen	-	1	-	-		1
Aankoop grond (voor ruilobject)	-	-	-	1		1
Overige redenen	-	2	-	-		2
Oppervlakte cultuurgrond in ha	25,04	3,48	11,79	5,24		45,55

Bronnen: Landbouwtellingformulieren en L.E.I.

OVERDRACHTEN IN DE PERIODE 1959 - 1964

	Aantal overdrachten					
	in de beroepsgroep					totaal
	A	B	C	Spec.		
Aantal overdrachten: totaal	27	3	1	3		34
Stuivezand	3	1	-	-		4
Den Hout	7	-	1	1		9
Wagenberg	11	2	-	2		15
Terheijden	5	-	-	-		5
Schuivenoord	1	-	-	-		1
Grootteklasse 1964						
1 - 5 ha	1	-	-	3		4
5 - 10 ha	2	1	1	-		4
10 - 15 ha	11	2	-	-		13
15 - 20 ha	8	-	-	-		8
20 - 25 ha	4	-	-	-		4
≥ 25 ha	1	-	-	-		1
De overneming vond plaats door:						
weduwe na overlijden vorig bedrijfsshoofd	-	-	1	-		1
zoon van vader	19	2	-	1		22
schoonzoön van schoonvader	2	-	-	-		2
zoon van moeder	1	-	-	1		2
familie lid van overige familieleden	4	-	-	-		4
vreemde van vreemde	1	1	-	1		3
De reden van overdracht vorig bedrijfsshoofd:						
gaan rusten	20	3	-	1		24
overlijden	4	-	1	-		5
beroepsverandering	1	-	-	1		2
verhuizing buiten het r.v.k.-blok	1	-	-	1		2
huwelijk	1	-	-	-		1

Bronnen: Landbouwtellingformulieren en L.E.I.

OMVANG VAN HET GRONDVERKEER ¹⁾ 1963 - 1964

- 49 -

	Grondverkeer in ha										
	Landbouwers A en B										
	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 - 20 ha	20 - 25 ha	≥ 25 ha	totaal	groep C	groep D	groep Spec.	totaal
Oppervlakte cultuurgr. van alle geregistreerden	38	381	1085	892	548	592	3536	71	79	95	3781
Vergroting door:											
administratieve oorzaak	-	-	1	3	0	-	4	-	-	-	4
koop	-	-	-	0	2	3	5	-	-	-	5
bedrijfsovername	5	-	54	17	-	-	76	7	-	2	85
zaakl. gehuurd land in 1964	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
zaakl. verhuurd land in 1963	-	-	2	-	5	6	13	1	-	-	14
pacht	1	1	4	2	1	-	9	-	-	-	9
afgesplitst van ander bedrijf	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
oorzaak onbekend	-	4	11	11	14	15	55	1	0	9	65
Alle vergrotingen in ha	6	5	72	33	22	24	162	9	1	16	188
Aantal gevallen	2	8	21	12	12	6	61	6	2	5	74
Verkleiningen door:											
administratieve oorzaak	-	-	2	1	0	-	3	-	-	-	3
verkoop	-	-	5	-	-	-	5	11	10	-	26
bedrijfsoverdracht	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	24
zaakl. gehuurd land in 1963	-	2	-	1	-	-	3	0	-	3	6
zaakl. verhuurd land in 1964	2	-	1	5	3	2	13	2	10	-	25
uitbreidingsplan etc.	1	-	1	2	-	-	4	-	-	2	6
oorzaak onbekend	3	8	6	5	1	-	22	1	3	2	28
Alle verkleiningen in ha	6	10	15	14	4	2	51	14	47	7	119
Aantal gevallen	4	12	18	14	5	1	54	6	10	7	77

1) Exclusief grondverkeer < 10 are.

Bron: Aantekeningen d.b.h. op het Landbouwtellingformulier

VERKAVELING

	Aantal bedrijven																				Totaal aant. kavels	Gemidd. aantal kavels per bedrijf	Gemidd. kavel- grootte		
	met kavel(s)																								
	totaal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19			≥20		
Landbouwers	12	1	3	3	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	3,3	1,18		
5 - 10 ha	72	-	2	7	15	10	13	10	9	1	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	421	5,8	1,36		
10 - 15 ha	87	-	5	1	4	14	11	9	14	8	7	4	5	2	1	-	2	-	-	-	658	7,6	1,64		
15 - 20 ha	50	-	1	2	1	2	5	7	4	6	6	2	5	1	2	3	1	-	-	-	471	9,4	1,85		
20 - 25 ha	25	1	1	-	1	1	-	1	2	-	4	1	-	1	-	4	1	-	1	-	323	12,9	1,69		
≥ 25 ha	16	1	-	-	-	-	1	-	1	-	2	2	2	1	-	1	-	1	2	-	204	12,8	2,37		
Alle landbouwers	262	3	12	13	23	30	30	27	30	15	21	10	13	5	4	8	4	1	3	-	2116	8,1	1,70		
Stuivezand	27	-	-	-	4	5	5	2	3	2	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1	205	7,6	1,51	
Den Hout	106	1	1	5	2	5	12	7	13	5	11	4	10	5	3	6	4	1	2	-	9	1104	10,4	1,41	
Wagenberg	80	1	2	4	-	10	11	11	12	6	7	4	1	-	-	1	-	-	-	-	541	6,8	2,00		
Terheijden	33	-	3	4	5	8	1	5	1	1	1	2	-	-	-	1	-	1	-	-	201	6,1	2,15		
Schuivenoord	16	1	6	-	2	2	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	68	4,3	3,31		
Gemengd	240	2	10	8	-	21	28	-	26	28	15	21	10	13	5	4	-	3	1	2	-	9	1977	8,2	1,68
Gemengd met ≥ 10% tuinb.	8	-	-	4	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	48	6,0	1,45		
Overigen	14	1	2	1	2	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	91	6,5	2,17		
Overige geregistreerden																									
Groep C	44	37	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	1,2	0,35		
< 1 ha	15	3	2	7	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	3,0	1,03		
≥ 1 ha	59	40	8	8	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97	1,6	0,67		
Totaal	15	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	1,0	0,30		
Groep D	12	2	6	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	2,3	1,49		
≥ 1 ha	27	17	6	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	1,6	1,07		
Totaal	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1,3	0,43		
Groep Spec.	14	3	2	3	2	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	53	3,8	0,93		
≥ 1 ha	18	6	3	3	2	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	58	3,2	0,89		
Totaal	366	66	29	27	27	31	33	27	31	15	21	11	13	5	4	8	4	1	3	-	2313	6,3	1,62		
Alle geregistreerden																									

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959

EIGENDOM EN PACHT

	Gemeente		Noord- westhoek	Noordweste- lijke zand- gronden	Noord- brabant
	Ooster- hout	Ter- heijden			
Aantal bedrijven: totaal	549	244	2358	3747	45488
met de cultuurgrond in					
100% eigendom	151	68	494	1380	19700
≥ 50% eigendom	180	75	349	1007	10654
> 50% pacht	153	65	504	723	6660
100% pacht	65	36	1011	637	8474
Oppervlakte cultuurgr. in ha	5220	2467	29943	27812	328921
Waarvan % in eigendom	57	57	33	56	59
in pacht	43	43	67	44	41

Bron: C.B.S. 1959

GEPACHTE GROND

	Oppervl. pacht- grond in ha	Percentage gepacht									
		langer dan 1 jaar				korter dan 1 jaar	in het		van eigenaren		rechtspersonen overheid overige
		van ouders	met bedrijfsge- bouwen	zonder bedrijfsge- bouwen	buitenland wonend		in Nederland				
							particulieren	overige			
Gemeente Oosterhout	2247	9	9	91	0	1	16	53	26	4	
Gemeente Terheijden	1068	20	11	89	0	0	32	45	17	6	
Noordwesthoek	20231	11	51	47	2	8	21	42	21	8	
Noordwestelijke zandgronden	12300	19	33	65	2	4	32	49	11	4	
Noordbrabant	133771	14	41	58	1	4	27	41	21	7	

Bron: C.B.S. 1959

UTILITEITSVORZIENINGEN

	Aantal bedrijven	Percentage aangesloten op				Norton- pomp
		tele- foon	elektrici- teitsnet	waterlei- ding (incl. Nortonpomp)	hiervan met openbare waterlei- ding	
Gemeente Oosterhout	565	44	96	91	88	4
Gemeente Terheijden	252	41	92	90	88	1
Noordwesthoek	2435	45	96	86	85	3
Noordwestelijke zandgronden	3877	38	97	86	85	1
Noordbrabant	47023	31	96	77	70	7

Bronnen: C.B.S. Landbouwtelling 1960

BEDRIJFSGEBOUWEN

	Aantal hoofdbedrijfsgebouwen														
	voor 1850			gebouwd tussen 1850 - 1914			gebouwd tussen 1915 - 1940			gebouwd na 1940			totaal		
	eigen- dom	pacht	to- taal	eigen- dom	pacht	to- taal	eigen- dom	pacht	to- taal	eigen- dom	pacht	to- taal	eigen- dom	pacht	to- taal
Gemeente Oosterhout	70	10	80	105	17	122	78	11	89	72	10	82	325	48	373
Gemeente Terheijden	18	3	21	45	4	49	36	5	41	45	2	47	144	14	158
Noordwesthoek	163	94	257	318	121	439	235	85	220	237	68	305	953	368	1321
Noordwestelijke zandgronden	239	56	295	700	154	854	432	68	500	331	53	384	1702	331	2033
Noordbrabant	3512	971	4483	7290	1502	8792	6735	1102	6837	4905	681	5586	22442	4256	26698

Bron: C.B.S. 1961

VEESTALLING EN BEDRIJFSVOERING

	Aantal landbouwbedrijven							
	met bedrijfs- gebouwen	met melkveestal gebouwd voor '40		met een loopstal voor jongvee	waar de mest in de grupstal mechanisch wordt geruimd	met één of meer verplaats- bare weide- pompen	dat groenvoer pleegt in te kuilen	met groenvoer- silo's
		totaal	waarvan gemoder- niseerd					
Gemeente Oosterhout	373	296	181	~	7	208	337	38
Gemeente Terheijden	158	109	45	1	-	114	137	10
Noordwesthoek	1321	781	109	32	~	510	934	80
Noordwestelijke zandgronden	2033	1615	682	17	28	1035	1829	188
Noordbrabant	26698	20143	11530	376	158	11724	20687	5670

Bron: C.B.S. 1961

VARKENSSTALLEN EN KIPPENHOKKEN

	Aantal landbouwbedrijven			
	met be- drijfsge- bouwen	met afzonderlijk na 1940 ge- bouwde varkensstal voor 300 of meer mestvarkens	met kippenhokken voor	
			400 of meer legghennen per hok	2000 of meer slachtkuikens per hok
Gemeente Oosterhout	373	17	6	-
Gemeente Terheijden	158	1	1	-
Noordwesthoek	1321	9	14	1
Noordwestelijke zandgronden	2033	82	42	4
Noordbrabant	26698	4094	3030	293

Bron: C.B.S. 1961

LANDBOUWBEDRIJVEN NAAR BEDRIJFSTYPEN 1959 en 1964

	Aantal bedrijven											
	Stuive- zand		Den Hout		Wagen- berg		Ter- heijden		Schui- venoord		totaal	
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964
emengde landbouwbedr.												
1 - 5 ha	3	1	1	2	2	-	1	2	-	-	7	5
5 - 10 ha	7	5	19	10	26	15	8	5	5	3	65	38
10 - 15 ha	10	7	33	32	23	24	13	9	3	3	82	75
15 - 20 ha	2	4	25	24	12	12	7	5	2	3	48	48
20 - 25 ha	1	1	13	11	6	3	1	3	3	2	24	20
≥ 25 ha	1	-	6	8	6	5	1	1	-	1	14	15
otaal	24	18	97	87	75	59	31	25	13	12	240	201
ndbouwbedr. met 10% tuinbouw												
1 - 5 ha	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	2	2
5 - 10 ha	-	-	2	4	1	5	1	-	-	-	4	9
10 - 15 ha	-	-	1	-	1	4	-	2	-	-	2	6
15 - 20 ha	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	4
20 - 25 ha	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
≥ 25 ha	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
otaal	-	-	5	6	2	17	1	2	-	-	8	25
verige landbouwbedr.												
1 - 5 ha	-	-	2	2	-	-	-	-	1	-	3	2
5 - 10 ha	-	1	1	-	1	1	-	-	1	-	3	2
10 - 15 ha	2	4	-	-	1	1	-	2	-	-	3	7
15 - 20 ha	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-
20 - 25 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
≥ 25 ha	-	-	-	1	-	-	1	1	1	-	2	2
otaal	3	6	4	3	3	2	1	3	3	2	14	16
le landbouwbedrijven	27	24	106	96	80	78	33	30	16	14	262	242

on: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964.

GRONDGEBRUIK

	Aant. bedr. met cult.gr.		Opp. cultuur- grond in ha		Percentage cultuurgrond in gebruik als					
					bouwland		grasland		tuinland	
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964
Landbouwers										
1 - 5 ha	12	9	46	38	40	53	55	42	5	5
5 - 10 ha	72	49	573	381	46	38	51	58	3	4
10 - 15 ha	87	88	1076	1085	46	43	53	55	1	2
15 - 20 ha	50	52	870	892	48	42	51	54	1	4
20 - 25 ha	25	25	547	548	50	46	49	50	1	4
≥ 25 ha	16	19	484	592	49	42	50	51	1	7
Alle landbouwers	262	242	3596	3536	48	43	51	53	1	4
Stuivezand	27	24	310	293	51	43	48	55	1	2
Den Hout	106	96	1548	1484	48	44	51	54	1	2
Wagenberg	80	78	1082	1122	47	41	51	51	2	8
Terheijden	33	30	431	412	37	35	61	62	2	3
Schuivenoord	16	14	225	225	61	53	39	46	0	1
Gemengd	240	201	3329	2982	47	45	52	53	1	2
Gemengd met ≥ 10%										
tuinbouw	8	25	69	318	43	30	42	43	15	27
Overigen	14	16	198	236	59	30	40	68	1	2
Overige geregistreerden										
Groep C < 1 ha	44	21	18	7	42	31	19	15	39	54
≥ 1 ha	15	21	46	64	38	35	56	61	6	4
Totaal	59	42	64	71	39	35	46	56	15	9
Groep D < 1 ha	15	14	5	5	38	45	31	28	31	27
≥ 1 ha	12	20	40	74	24	28	72	71	4	1
Totaal	27	34	45	79	25	29	68	68	7	3
Groep Spec. < 1 ha	4	3	2	2	28	-	-	-	72	100
≥ 1 ha	14	20	50	93	20	5	20	12	60	83
Totaal	18	23	52	95	21	4	19	12	60	84
Alle geregistreerden	366	341	3757	3781	47	41	51	53	2	6

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964

ONTWIKKELING VAN HET GRONDGEBRUIK 1910 - 1960

		Oppervlakte cultuurgrond		indexcijfers (1910=100)	Percentage cultuurgrond in gebruik als		
		totaal			bouwland	grasland	tuinland
Gemeente Oosterhout	1910	4633	100		48	52	0
	1921	4772	103		33	67	0
	1930	4848	105		39	60	1
	1939	5462	118		49	49	2
	1947	5222	113		51	47	2
	1950	4939	107		48	50	2
	1955	5134	111		50	48	2
	1960	5310	115		47	50	3
Gemeente Terheijden	1910	1909	100		30	69	1
	1921	2008	105		40	59	1
	1930	2112	111		36	63	1
	1939	2506	131		50	47	3
	1947	2438	128		52	45	3
	1950	2368	124		47	50	3
	1955	2451	128		48	49	3
	1960	2460	129		48	48	4

Bron: C.B.S.

BOUWLANDGEBRUIK

	Oppervl. bouwland in ha	Percentage bouwland beteeld met										overige ge- was- sen	
		granen						peul- vruch- ten	hakvruchten				
		to- taal	rog- ge	ha- ver	gerst	meng- sels	tar- we		to- taal	aard- appe- len	sui- ker- bie- ten		voe- der bie- ten
Landbouwers													
1 - 5 ha	20	55	20	11	17	-	7	0	45	3	35	7	-
5 - 10 ha	144	66	13	19	18	1	15	-	33	3	25	5	1
10 - 15 ha	470	65	8	13	29	1	14	1	33	2	29	2	1
15 - 20 ha	373	65	5	15	31	-	14	1	33	3	28	2	1
20 - 25 ha	251	67	5	11	28	2	21	2	31	2	26	3	0
≥ 25 ha	246	60	3	7	29	0	21	1	38	6	31	1	1
Alle landbouwers	1504	65	7	13	28	1	16	1	33	3	28	2	1
Stuivezand	127	66	7	14	26	5	14	1	33	3	29	1	0
Den Hout	656	68	11	21	28	0	8	0	31	3	25	3	1
Wagenberg	457	61	2	4	30	0	25	1	37	3	33	1	1
Terheijden	144	63	6	12	29	2	14	0	36	3	30	3	1
Schuivenoord	120	62	-	3	23	-	36	6	29	3	25	1	3
Gemengd	1336	66	7	14	28	1	16	1	32	3	27	2	1
Gemengd met ≥ 10%													
tuinbouw	96	54	2	6	25	-	21	-	46	5	39	2	0
Overigen	72	63	6	7	25	0	25	4	33	1	31	1	-
Overige geregistr.													
Groep C	2	33	6	-	27	-	-	15	50	30	16	4	2
< 1 ha	23	53	1	7	42	3	-	-	47	4	36	7	0
≥ 1 ha	25	51	1	7	41	2	-	1	47	6	34	7	1
Totaal													
< 1 ha	2	82	11	6	65	-	-	2	16	6	-	10	-
≥ 1 ha	21	78	16	20	42	-	-	-	19	3	14	2	3
Totaal	23	79	16	18	45	-	-	0	19	3	13	3	2
Groep Spec.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	4	18	-	-	-	-	18	-	82	2	76	4	-
≥ 1 ha	4	18	-	-	-	-	18	-	82	2	76	4	-
Totaal													
Alle geregistreerden	1556	65	7	13	28	1	16	1	33	3	28	2	1

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964

Bijlage 34

GRASLAND

	Oppervlakte grasland in ha	Percentage grasland	
		tijdelijk	blijvend
Landbouwers			
1 - 5 ha	16	1	99
5 - 10 ha	221	2	98
10 - 15 ha	592	3	97
15 - 20 ha	487	3	97
20 - 25 ha	275	1	99
≥ 25 ha	305	3	97
Alle landbouwers	1896	3	97
Stuivezand	160	8	92
Den Hout	798	3	97
Wagenberg	578	2	98
Terheijden	258	1	99
Schuilvenoord	102	1	92
Gemengd	1599	3	97
Gemengd ≥ 10% tuinbouw	138	0	100
Overigen	159	2	98
Overige grondgebruikers			
Groep C < 1 ha	2	42	58
≥ 1 ha	38	2	98
Totaal	40	4	96
Groep D < 1 ha	1	-	-
≥ 1 ha	53	7	93
Totaal	54	7	93
Groep Spec. < 1 ha	-	-	-
≥ 1 ha	12	7	93
Totaal	12	7	93
Alle geregistreerden	2002	3	97

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964.

TUINBOUWGEWASSEN

	Oppervlakte tuinbouwgewassen in ha						
	totaal	in de open grond					onder glas
		groente		fruit	klein- fruit	overige	
		totaal	waarvan, ¹⁾ erwten				
Landbouwers							
1 - 5 ha	2,06	1,66	-	-	0,40	-	-
5 - 10 ha	15,30	11,98	1,50	0,49	2,83	-	-
10 - 15 ha	23,85	18,69	2,30	1,70	3,46	-	-
15 - 20 ha	32,86	30,97	13,35	0,34	1,55	-	-
20 - 25 ha	20,81	19,88	7,80	0,75	0,16	-	0,02
≥ 25 ha	42,40	40,73	20,31	1,20	0,47	-	-
Alle landbouwers	137,28	123,91	45,26	4,48	8,87	-	0,02
Stuivezand	6,52	6,07	5,00	-	0,45	-	-
Den Hout	28,85	24,51	14,23	0,34	3,98	-	0,02
Wagenberg	87,50	82,84	24,18	2,21	2,45	-	-
Terheijden	12,08	8,41	-	1,68	1,99	-	-
Schuivenoord	2,33	2,08	1,85	0,25	-	-	-
Gemengd	48,01	40,05	27,01	2,55	5,39	-	0,02
Gemengd met ≥ 10% tuinh.	84,39	79,68	14,65	1,28	3,43	-	-
Overigen	4,88	4,18	3,60	0,65	0,05	-	-
Overige geregistreerden							
Groep C	3,92	1,92	0,02	0,64	1,34	0,02	-
< 1 ha	2,33	1,81	0,05	-	0,49	-	0,03
≥ 1 ha	6,25	3,73	0,07	0,64	1,83	0,02	0,03
Totaal	1,41	0,74	-	-	0,67	-	-
Groep D	0,90	0,83	-	-	0,07	-	-
< 1 ha	2,31	1,57	-	-	0,74	-	-
≥ 1 ha	1,95	0,94	-	-	0,02	0,94	0,05
Totaal	78,27	60,64	3,52	7,39	1,96	7,60	0,68
Groep Spec.	80,22	61,58	3,52	7,39	1,98	8,54	0,73
< 1 ha	226,06	190,79	48,85	12,51	13,42	8,56	0,78
≥ 1 ha							
Totaal							
Alle geregistreerden							

1) Groen te oogsten.

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964

	Aantal bedrijven		Aantal melkkoeien per				Per 100 melk-		Bedrijven met mest-		Bedrijven met overig	
			100 ha		100 ha		koeien	kalveren	kalveren	mestvee		
	1959	1964	100 ha	cult.grond	1959	1964	aantal kalveren	aantal pinken	aantal bedrijven	gem. aant. per bedrijf	aantal bedrijven	gem. aant. per bedrijf
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1964	1964	1964	1964	1964	1964
Landbouwers												
1 ~ 5 ha	12	9	137	132	249	313	44	50	-	-	1	1,0
5 ~ 10 ha	72	49	102	127	199	219	41	46	5	2,8	8	1,5
10 ~ 15 ha	87	88	90	100	171	183	47	60	8	4,1	16	3,6
15 ~ 20 ha	50	52	77	87	151	159	47	67	4	2,8	20	3,6
20 ~ 25 ha	25	25	72	78	147	155	58	69	2	11,5	11	4,4
≥ 25 ha	16	19	67	72	133	140	51	62	2	17,0	10	8,7
Alle landbouwers	262	242	83	92	163	171	48	61	21	5,5	66	4,2
Stuivezand	27	24	89	99	185	181	42	62	2	4,5	11	2,9
Den Hout	106	96	80	93	158	173	49	66	8	8,3	26	3,4
Wagenberg	80	78	86	86	167	167	51	61	6	2,3	19	5,3
Ierheijden	33	30	97	107	160	171	40	49	2	6,0	7	5,3
Schuivenoord	16	14	59	74	152	163	57	51	3	4,7	3	6,3
Gemengd	240	201	85	94	163	175	48	61	18	5,5	58	3,9
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	8	25	78	70	183	161	51	74	1	2,0	6	7,8
Overigen	14	16	65	97	163	143	43	46	2	7,0	2	2,5
Overige geregistreerden												
Groep C: zonder cult.grond	32	26	-	-	-	-	-	-	3	2,0	1	1,0
< 1 ha	44	21	28	124	147	556	33	-	1	23,0	1	5,0
≥ 1 ha	15	21	108	95	192	156	28	33	3	8,7	4	7,3
totaal	91	68	85	98	187	172	29	29	7	7,9	6	5,8
Groep D: zonder cult.grond	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	15	14	131	77	420	276	-	25	1	12,0	1	4,0
≥ 1 ha	12	20	2	8	3	11	200	517	-	-	6	4,0
totaal	28	37	16	13	23	18	120	320	1	12,0	7	4,0
Groep Spec.: zonder cult.gr.	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha	14	20	40	8	204	61	71	129	1	15,0	2	9,0
totaal	18	25	39	7	204	61	71	129	1	15,0	2	9,0
Alle geregistreerden	399	372	82	88	161	166	48	61	30	6,6	81	4,4

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964.

MELKKOEIEN 1959

	Aantal bedrijven										Gemidd. aant. melkkoeien per bedrijf met melkkoeien
	totaal	met melkkoeien								met melk- koeien	
		geen	met								
			1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	≥ 25			
Landbouwers (A + B)											
1 - 5 ha	12	-	3	9	-	-	-	-	12	5,3	
5 - 10 ha	72	5	5	36	25	-	1	-	67	8,7	
10 - 15 ha	87	1	1	16	64	5	-	-	86	11,3	
15 - 20 ha	50	1	1	3	24	20	1	-	49	13,7	
20 - 25 ha	25	-	-	3	4	13	5	-	25	15,6	
≥ 25 ha	16	-	-	2	1	4	6	3	16	20,3	
Alle landbouwers	262	7	10	69	118	42	13	3	255	11,8	
Stuivezand	27	-	2	13	8	2	2	-	27	10,2	
Den Hout	106	6	3	22	44	25	6	-	100	12,4	
Wagenberg	80	1	2	20	40	12	3	2	79	11,8	
Ternheijden	33	-	-	8	19	3	2	1	33	12,7	
Schuivenoord	16	-	3	6	7	-	-	-	16	8,3	
Gemengd	240	4	9	57	113	42	13	2	236	11,9	
Gemengd met ≥ 10% tuinb.	8	1	-	4	3	-	-	-	7	7,7	
Overigen	14	2	1	8	2	-	-	1	12	10,7	
Groep C											
Zonder cultuurgrond	32	32	-	-	-	-	-	-	-	-	
< 1 ha	44	41	3	-	-	-	-	-	3	1,7	
≥ 1 ha	15	6	7	1	-	1	-	-	9	5,6	
Totaal	91	79	10	1	-	1	-	-	12	4,6	
Groep D											
Zonder cultuurgrond	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
< 1 ha	15	12	3	-	-	-	-	-	3	2,0	
≥ 1 ha	12	11	1	-	-	-	-	-	1	1,0	
Totaal	28	24	4	-	-	-	-	-	4	1,8	
Groep Spec.											
Zonder cultuurgrond	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
< 1 ha	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	
≥ 1 ha	14	11	-	3	-	-	-	-	3	6,7	
Totaal	18	15	-	3	-	-	-	-	3	6,7	
Alle geregistreerden	399	125	24	73	118	43	13	3	274	11,2	

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959.

	Aantal bedrijven												Gemiddeld aantal melk- koeien per bedrijf met melkkoeien	
	totaal	geen	met melkkoeien											met melk- koeien
			1 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 19	20 - 24	≥ 25						
Landbouwers	1 - 5 ha	9	-	2	7	-	-	-	-	-	-	-	9	5,6
	5 - 10 ha	49	3	2	16	21	6	1	-	-	-	-	46	10,5
	10 - 15 ha	88	1	1	12	51	21	2	-	-	-	-	87	12,4
	15 - 20 ha	52	2	1	-	17	24	7	1	-	-	-	50	15,5
	20 - 25 ha	25	-	1	1	5	8	7	3	-	-	-	25	17,1
	≥ 25 ha	19	-	1	1	3	2	6	6	-	-	-	19	22,6
Alle landbouwers		242	6	8	37	97	61	23	10	-	-	-	236	13,7
Stuivezand		24	-	3	3	10	6	2	-	-	-	-	24	12,1
Den Hout		96	2	2	11	35	29	10	7	-	-	-	94	14,7
Wagenberg		78	4	3	14	31	17	8	1	-	-	-	74	13,0
Terheijden		30	-	-	7	11	8	2	2	-	-	-	30	14,7
Schuivenoord		14	-	-	2	10	1	1	-	-	-	-	14	11,9
Gemengd		201	2	4	27	86	53	20	9	-	-	-	199	14,0
Gemengd met ≥ 10% tuinb.		25	4	2	8	5	4	2	-	-	-	-	21	10,6
Overigen		16	-	2	2	6	4	1	1	-	-	-	16	14,3
Overige geregistreerden														
Groep C: zonder cult.gr.		26	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha		21	19	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	4,5
≥ 1 ha		21	12	5	2	1	-	1	-	-	-	-	9	6,7
Totaal		68	57	6	3	1	-	1	-	-	-	-	11	6,3
Groep D: zonder cult.gr.		3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha		14	11	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1,3
≥ 1 ha		20	16	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1,5
Totaal		37	30	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	1,4
Groep Spec.: zonder cult.-														
grond		2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha		3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha		20	17	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2,3
Totaal		25	22	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2,3
Alle geregistreerden		372	115	24	40	98	61	24	10	-	-	-	257	13,0

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964

MELKPRODUCTIE

	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Aantal gecontroleerde koeien:						
Oosterhout	1486	1615	1714	1702	1839	1956
Terheijden	119	125	118	98	124	156
Wagenberg "Vooruitgang" 1)	143	130	121	117	121	140
Wagenberg "Kring"	590	688	733	346	400	357
Noordbrabant F.H.	25687	26298	27233	26547	27443	28613
Gemiddelde melkopbrengst in kg:						
Oosterhout	4307	4453	4474	4453	4446	4557
Terheijden	4526	4595	4585	4599	4417	4553
Wagenberg "Vooruitgang" 1)	4397	4499	4552	4485	4647	4701
Wagenberg "Kring"	4246	4304	4385	4572	4510	4692
Noordbrabant F.H.	4362	4445	4354	4406	4431	4476
Gemiddeld vetgehalte in %:						
Oosterhout	3,65	3,70	3,68	3,73	3,77	3,80
Terheijden	3,72	3,75	3,75	3,78	3,77	3,76
Wagenberg "Vooruitgang" 1)	3,68	3,69	3,66	3,71	3,82	3,79
Wagenberg "Kring"	3,67	3,68	3,69	3,72	3,75	3,82
Noordbrabant F.H.	3,70	3,74	3,72	3,74	3,80	3,81

1) 1958 - 1961 "V.Z.O.D."; 1962 - 1963 "Vooruitgang".

Bron: Jaarverslagen Stichting Centrale Melkcontrole Dienst.

MESTVARKENS

	Aantal bedrijven met _____ mestvarkens						Totaal aantal bedrijven met mest- varkens	Gemidd. aantal mestvarkens per bedr. met mest- varkens
	1-9	10-19	20-29	30-49	50-99	≥ 100		
alleen mestvarkens								
1 - 5 ha	1	-	-	-	-	-	1	4,0
5 - 10 ha	4	-	-	-	-	-	4	4,0
10 - 15 ha	8	3	3	1	1	-	16	15,1
15 - 20 ha	6	3	-	-	-	-	9	8,3
20 - 25 ha	1	-	-	1	-	-	2	23,5
≥ 25 ha	1	-	1	-	-	-	2	16,0
Totaal	21	6	4	2	1	-	34	12,2
Stuivezand	3	-	-	-	1	-	4	16,8
Den Hout	9	5	2	-	-	-	16	9,9
Wagenberg	6	-	1	1	-	-	8	12,5
Terheijden	3	1	1	1	-	-	6	15,2
Schuivenoord	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemengd	19	6	3	2	1	-	31	12,3
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	2	-	1	-	-	-	3	11,3
Overigen	-	-	-	-	-	-	-	-
mestvarkens + fokzeugen								
1 - 5 ha	-	2	-	-	-	-	2	17,0
5 - 10 ha	3	1	1	-	1	-	6	16,2
10 - 15 ha	8	-	1	-	-	-	9	5,6
15 - 20 ha	3	-	1	-	1	-	5	17,8
20 - 25 ha	2	-	-	1	-	-	3	21,0
≥ 25 ha	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	16	3	3	1	2	-	25	13,3
Stuivezand	2	-	-	-	-	-	2	3,5
Den Hout	8	1	1	-	-	-	10	7,7
Wagenberg	3	1	1	1	2	-	8	25,9
Terheijden	-	1	1	-	-	-	2	18,5
Schuivenoord	3	-	-	-	-	-	3	1,7
Gemengd	15	1	2	-	1	-	19	9,1
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	1	2	1	1	1	-	6	26,6
Overigen	-	-	-	-	-	-	-	-
Groep C	13	2	1	2	3	2	23	30,5
Groep D	5	-	-	-	1	-	6	13,0
Groep Speciaal	1	-	-	1	1	-	3	28,7
Alle geregistreerden	56	11	8	6	8	2	91	17,7

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964

FOKZEUGEN

		Aantal bedrijven met _____ fok- zeugen					Totaal- aantal bedr. met fok- zeugen	Gem. aant fokzeuger per bedr. met fok- zeugen
		1 - 4	5 - 9	10-14	15-19	≥20		
Landbouwbedrijven met alleen fokzeugen	1 - 5 ha	-	-	-	-	-	-	-
	5 - 10 ha	7	3	-	-	-	10	3,2
	10 - 15 ha	10	6	-	-	2	18	5,4
	15 - 20 ha	6	-	1	-	1	8	7,6
	20 - 25 ha	3	1	3	-	1	8	9,0
	≥ 25 ha	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	26	10	4	-	4	44	6,0
	Stuivezand	-	1	-	-	1	2	14,0
	Den Hout	9	6	3	-	-	18	5,2
	Wagenberg	9	2	-	-	1	12	5,6
	Terheijden	4	1	-	-	1	6	5,6
	Schuivenoord	4	-	1	-	1	6	6,5
	Gemengd	20	8	2	-	3	33	5,5
	Gemengd met ≥10% tuinb.	5	-	-	-	-	5	2,0
	Overigen	1	2	2	-	1	6	12,0
	1 - 5 ha	1	1	-	-	-	2	4,0
	5 - 10 ha	3	1	1	1	-	6	6,8
	10 - 15 ha	4	2	2	1	-	9	6,3
	15 - 20 ha	3	2	-	-	-	5	3,2
	20 - 25 ha	1	2	-	-	-	3	6,3
	≥ 25 ha	-	-	-	-	-	-	-
totaal	12	8	3	2	-	25	5,6	
Stuivezand	1	1	-	-	-	2	6,5	
Den Hout	5	4	1	-	-	10	4,5	
Wagenberg	2	3	1	2	-	8	8,0	
Terheijden	1	-	1	-	-	2	6,0	
Schuivenoord	3	-	-	-	-	3	2,3	
Gemengd	10	5	2	2	-	19	5,6	
Gemengd met ≥10% tuinb.	2	3	1	-	-	6	5,8	
Overigen	-	-	-	-	-	-	-	
Groep C	6	1	-	-	-	7	2,4	
Groep D	1	-	-	-	1	2	16,5	
Groep speciaal	2	-	-	-	1	3	13,0	
Alle geregistreerden		47	19	7	2	6	81	6,1

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964.

	Aantal bedrijven					Gem. aant. legghennen per bedr. m. legghennen
	totaal	- met legghennen			met leg- hennen	
		geen	1 - 99	100-199		
Landbouwers:						
1 - 5 ha	9	4	5	-	-	5
5 - 10 ha	49	14	33	2	-	35
10 - 15 ha	88	14	70	2	2	74
15 - 20 ha	52	9	42	1	1	43
20 - 25 ha	25	4	20	-	1	21
≥ 25 ha	19	3	16	-	-	16
Alle landbouwers	242	48	186	5	3	194
Stuivezand	24	3	20	1	-	21
Den Hout	96	16	75	2	3	80
Wagenberg	78	18	59	1	-	60
Terheijden	30	7	23	-	-	23
Schuivenoord	14	4	9	1	-	10
Gemengd	201	36	158	4	3	165
Gemengd met ≥ 10% tuinb.	25	7	17	1	-	18
Overigen	16	5	11	-	-	11
Overige geregistreerden						
Groep C: zonder cult.gr.	26	14	11	1	-	12
< 1 ha	21	12	8	-	1	9
≥ 1 ha	21	12	8	1	-	9
totaal	68	38	27	2	1	30
Groep D: zonder cult.gr.	3	2	-	-	1	1
< 1 ha	14	4	9	1	-	10
≥ 1 ha	20	11	9	-	-	9
totaal	37	17	18	1	1	20
Groep spec.: zonder cult.gr.	2	1	-	-	1	1
< 1 ha	3	2	-	-	1	1
≥ 1 ha	20	16	4	-	-	4
totaal	25	19	4	-	2	6
Alle geregistreerden	372	122	235	8	7	250
						51

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964.

MELKMACHINES

	Percentage melkmachines op landbouw- bedrijven
Bedrijven met	
1 - 4 melkkoeien	16
5 - 9 melkkoeien	19
10 - 14 melkkoeien	72
15 - 19 melkkoeien	79
20 - 24 melkkoeien	78
≥ 25 melkkoeien	90
Alle landbouwbedrijven	64
Bedrijven met ≥ 7 melkkoeien	71
Stuivezand	46
Den Hout	67
Wagenberg	68
Terheijden	63
Schuivenoord	64

Bron: Landbouwtellingformulieren 1964.

	Aantal bedrijven				Gemiddeld aant. werk- paarden per bedr. met werkpaarden
	totaal	met trekker(s)	met werk- paard(en) en trek- ker(s)	met werk- paard(en)	zonder trekkracht
Landbouwers:					
1 - 5 ha	9	2	-	5	2
5 - 10 ha	49	11	5	27	6
10 - 15 ha	88	41	15	27	5
15 - 20 ha	52	22	16	13	1
20 - 25 ha	25	16	8	1	-
≥ 25 ha	19	9	10	-	-
Alle landbouwers	242	101	54	73	14
Stuivezand	24	10	5	7	2
Den Hout	96	28	30	34	4
Wagenberg	78	48	9	16	5
Terheijden	30	9	7	13	1
Schuivenoord	14	6	3	3	2
Gemengd	201	81	45	64	11
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	25	15	7	1	2
Overigen	16	5	2	8	1
Overige geregistreerden					
Groep C: zonder cultuurgrond	26	1	-	-	25
< 1 ha	21	2	-	-	19
≥ 1 ha	21	2	-	3	16
totaal	68	5	-	3	60
Groep D: zonder cultuurgrond	3	-	-	-	3
< 1 ha	14	-	-	-	14
≥ 1 ha	20	2	1	3	14
totaal	37	2	1	3	31
Groep spec.: zonder cultuurgrond	2	-	-	-	2
< 1 ha	3	-	-	-	3
≥ 1 ha	20	11	1	-	8
totaal	25	11	1	-	13
Alle geregistreerden	372	119	56	79	118
Bron: Landbouwtellingformulieren 1964.					
196					

ARBEIDSKRACHTEN

	Aantal bedrij- ven		Aantal arbeidskrachten												Oppervlakte per mann. arb.kracht					
			bedrijfs- hoofd		meew. gezins- leden		vr. arbeids- krachten		totaal											
	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964	1959	1964				
Landbouwers:																				
1 - 5 ha	12	9	11	8	1	1	3	-	6	4	-	1	-	1	14	9	7	6	3,29	4,21
5 - 10 ha	72	49	74	52	-	1	16	19	59	15	6	1	-	-	96	72	59	16	5,96	5,43
10 - 15 ha	87	88	88	90	2	2	46	38	73	42	6	1	1	1	140	129	76	45	7,69	8,41
15 - 20 ha	50	52	53	55	-	-	41	28	38	31	13	9	-	1	107	92	38	32	8,13	9,70
20 - 25 ha	25	25	26	26	-	-	22	17	13	12	7	3	1	1	55	46	14	13	9,94	11,90
≥ 25 ha	16	19	19	22	1	1	12	17	17	12	10	7	-	2	41	46	18	15	11,81	12,88
Alle landbouwers	262	242	271	253	4	5	140	119	206	116	42	22	2	6	453	394	212	127	7,94	8,97
Stuivezand	27	24	29	27	-	-	12	12	23	10	2	1	-	-	43	40	23	10	7,22	7,33
Den Hout	106	96	105	95	3	3	70	60	90	53	13	10	1	1	188	165	94	57	8,23	8,99
Wagenberg	80	78	87	86	1	2	38	34	52	29	17	6	1	4	142	126	54	35	7,62	8,90
Terheijden	33	30	34	31	-	-	13	7	27	21	6	3	-	1	53	41	27	22	8,14	10,06
Schuivenoord	16	14	16	14	-	-	7	6	14	3	4	2	-	-	27	22	14	3	8,33	10,21
Gemengd	240	201	245	208	3	3	134	102	185	93	39	18	2	2	418	328	190	98	7,96	9,09
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	8	25	9	28	1	1	4	14	8	17	-	2	-	3	13	44	9	21	5,34	7,23
Overigen	14	16	17	17	-	1	2	3	13	6	3	2	-	1	22	22	13	8	8,98	10,71

Bron: Landbouwtellingformulieren 1959 en 1964.

	Gemiddeld over de boekjaren 61/62, 62/63 en 63/64				1964		
	deelnemers L.E.I.-boekhouding gemengde bedrijven op zand- grond. Consulentenschap Tilburg 1)				landbouwers in het r.v.k.-ge- bied "Houtse Polders" 2)		
	7 - 10 ha	10-15 ha	15-25 ha	7 - 10 ha	10-15 ha	15-25 ha	
Aantal bedrijven	11	13	11	32	88	96	
Gemiddelde bedrijfsgrootte in ha	8,9	12,0	17,9	8,7	12,3	21,2	
Percentage bouwland	36	39	41	58	55	52	
Percentage grasland	64	60	58	40	44	45	
Gemiddeld aantal koeien per bedrijf	9,5	12,6	16,5	11,5	12,3	17,0	
Gemiddeld aantal mestvarkens per bedrijf	30,1	14,7	9,5	3,1	3,3	3,2	
Gemiddeld aantal fokzeugen per bedrijf	2,1	4,3	3,6	2,1	1,8	1,8	
Gemiddeld aantal leghennen per bedrijf	263	154	46	19	37	22	
Aantal volwaardige arbeidskrachten per bedrijf	1,3	1,4	1,7	1,5 3)	1,5 3)	1,9 3)	
Opbrengst per f. 100,- kosten (gld.)	98	101	103	.	.	.	
Arbeidsinkomen van het bedrijf (gld.)	9600	11300	14700	.	.	.	
Arbeidsinkomen van de ondernemer (gld.)	7300	9000	9950	.	.	.	
Netto-overschot per ha (gld.)	-108	39	82	.	.	.	

1) Bron: L.E.I.

2) Landbouwtellingformulieren 1964.

3) Mannelijke arbeidskrachten volgens de landbouwtellingformulieren (incl. tijdelijke arbeidskrachten 0,1).

LEEFTIJD VAN DE BEDRIJFSHOOFDEN

	Aantal bedrij- ven	Aantal bedrijfshoofden in de leeftijdskl. van					Gem. leeftijd in jaren
		≥ 35 jaar	35-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-64 jaar	
Landbouwers:							
1 - 5 ha	9	2	1	1	2	3	49
5 - 10 ha	49	2	17	9	8	8	47
10 - 15 ha	88	18	20	11	10	19	48
15 - 20 ha	52	7	14	7	5	14	49
20 - 25 ha	25	4	5	2	3	9	49
≥ 25 ha	19	1	5	3	3	3	52
Alle landbouwers	242	34	62	33	31	56	49
Stuivezand							
Den Hout	24	2	11	-	4	6	47
Wagenberg	96	9	17	9	15	32	52
Terheijden	78	13	25	13	8	11	47
Schuivenoord	30	9	4	10	1	4	44
	14	1	5	1	3	3	48
Gemengd	201	27	49	30	22	50	49
Gemengd met ≥ 10% tuinbouw	25	4	8	3	6	3	46
Overigen	16	3	5	-	3	3	48
Overige geregistreerden							
Groep C: zonder cult.gr.							
< 1 ha	26	3	10	5	4	3	46
≥ 1 ha	21	3	3	3	5	7	49
totaal	21	2	8	4	1	5	47
	68	8	21	12	10	15	47
Groep D: zonder cult.gr.							
< 1 ha	3	-	-	-	-	1	74
≥ 1 ha	14	-	-	-	-	5	68
totaal	20	-	-	1	1	5	65
	37	-	-	1	1	11	67
Groep spec: zonder cult.gr.							
< 1 ha	2 1)	-	1	-	-	-	44
≥ 1 ha	3	1	2	-	-	-	36
totaal	20 2)	7	6	1	2	3	41
	25	8	9	1	2	3	40
Alle geregistreerden	372	50	92	47	44	85	50

1) Incl. K.I.-vereniging. 2) Incl. Gemeente Terheijden.

LANDBOUWONDERWIJS

	In de landbouw werkende mannen				percentage zonder land- of tuinbouw- onderwijs
	aantal	percentage met land- en tuinbouwonderwijs		cursussen	
		dagon- derwijs			
Bedrijfs hoofden					
gemeente Oosterhout	443	19	56		25
gemeente Terheijden	217	18	58		24
landbouwgebied					
Noordwesthoek	1694	34	30		36
landbouwgebied N.W.-					
zandgronden	2628	25	37		38
Noordbrabant	32564	26	38		36
Nederland	220342	24	30		46
Meewerkende					
zonen					
gemeente Oosterhout	192	57	24		19
gemeente Terheijden	71	52	32		16
landbouwgebied					
Noordwesthoek	496	62	17		21
landbouwgebied N.W.-					
zandgronden	997	57	19		24
Noordbrabant	9951	53	21		26
Nederland	62648	54	17		29
Vreemde					
arb.krachten					
gemeente Oosterhout	4	-	75		25
gemeente Terheijden	1	-	-		100
landbouwgebied					
Noordwesthoek	14	57	14		29
landbouwgebied N.W.-					
zandgronden	17	24	53		23
Noordbrabant	4010	14	17		69
Nederland	61896	13	13		74

Bron: C.B.S. landbouwtelling december 1962.

BEDRIJFSOPVOLGING

	Aantal bedrijfshoofden $\geq$ 50 jaar			
	totaal	met opvolging		zonder opvolging
		zeker	mogelijk	
Landbouwers:				
1 - 5 ha	5	1	-	4
5 - 10 ha	21	13	1	7
10 - 15 ha	39	33	1	5
15 - 20 ha	24	19	4	1
20 - 25 ha	14	13	1	-
$\geq$ 25 ha	10	9	-	1
Alle landbouwers	113	88	7	18
Stuivezand	11	9	-	2
Den Hout	61	48	4	9
Wagenberg	27	20	2	5
Terheijden	7	6	-	1
Schuivenoord	7	5	1	1
Gemengd	95	73	7	15
Gemengd met $\geq$ 10% tuinbouw	10	10	-	-
Overigen	8	5	-	3

Bron: L.E.I.

RAMING VAN HET AANTAL PERSONENEN DAT IN BEGINSEL IN AANMERKING ZOU KUNNEN
KOMEN VOOR BEEINDIGING VAN HET LAND- OF TUINBOUWBEDRIJF VIA HET O.-EN S.-FONDS

	Aantal geregistreerde telplichtigen in								
	to- taal	waarvan met cultuurgrond in gebruik							
		to- taal	waarvan 55 jaar of ouder						
			to- taal	waarvan met hoofdberoep in de land- of tuinbouw					
				to- taal	waarvan sedert 1959 onafgebroken een land- of tuinbouwbedrijf hebben uitgeoefend				
					to- taal	waarvan de bedrijfsoppervlakte sedert 1959 niet verkleind is, tenzij onvrijwillig			
						to- taal	waarvan met een inkomen < f. 6500,- (schatting)		
							to- taal	waarvan zonder aangewezen op- volger	
	to- taal	oppervlakte van betrokkenen in ha							
adbouwers:									
1 - 5 ha	9	9	3	3	2	-	-	-	-
5 - 10 ha	49	49	13	13	13	12	12	5	36,67
10 - 15 ha	88	88	29	29	29	26	-	-	-
15 - 20 ha	52	52	19	19	18	14	-	-	-
20 - 25 ha	25	25	11	11	11	10	-	-	-
≥ 25 ha	19	19	7	7	7	7	-	-	-
totaal	242	242	82	82	80	69	12	5	36,67
dep C	68	42	13	-	-	-	-	-	-
dep D	37	34	32	28	21	7	7	3	4,71
dep Spec.	25	23	3	3	3	3	-	-	-
g. totaal	372	341	130	113	104	79	19	8	41,38

In de reeks Verslagen van het Landbouw-Economisch Instituut zijn op dit gebied reeds verschenen of verschijnen binnenkort:

- Verslag No. 60 Slangenborg. Sociaal-economische schets van een ruilverkaveling in het Groninger landschap Westervolde, januari 1964.
- Verslag No. 63 Mierlo. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied tussen Eindhoven en Helmond, februari 1964.
- Verslag No. 70 Sleenerstroom. Een sociaal- en bedrijfseconomisch onderzoek in het ruilverkavelingsgebied ten westen van Emmen, april 1964.
- Verslag No. 74 Vries. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in het noorden van Drenthe, april 1964.
- Verslag No. 78 Rijsbergen. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten zuiden van Breda, mei 1964.
- Verslag No. 86 Genemuiden. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsblok aan het Zwarte Water, juni 1964.
- Verslag No. 91 Bergen. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsblok in Noord-Limburg, juli 1964.
- Verslag No.101 Zuiddorpe-Clinge. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in de grensstreek van oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen, september 1964.
- Verslag No.102 Oukoop-Kortrijk. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsblok in het Utrechtse weidegebied, september 1964.
- Verslag No.103 Budel-Strijper Aa. Sociaal-economische schets van twee ruilverkavelingsgebieden in de Brabantse Kempen, november 1964.
- Verslag No.108 Luttenberg. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in Salland, januari 1965.
- Verslag No.109 Meeden-Scheemda. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in het Oud-Oldambt, januari 1965.
- Verslag No.110 Ooststellingwerf. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in het zuiden van de Friese Wouden, januari 1965.
- Verslag No.120 Lieshout. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten noordwesten van Helmond, februari 1965.
- Verslag No.121 Land van Swentibold. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in Zuid-Limburg, maart 1965.
- Verslag No.122 Houtse Polders. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten noorden van Breda, maart 1965.

